

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία***Μέρος πρώτο****Προς μια ευέλικτη αποκεντρωμένη εκπαίδευση**

Καθώς πλησιάζει το 2010, το συμφωνημένο στην ΕΕ ορόσημο για την ολοκλήρωση των εκπαιδευτικών αναδιρθρώσεων, μεγαλώνει το άγχος των κυβερνήσεων να παρακαμφθούν οι όποιες αντιστάσεις και να προχωρήσουν γρήγορα οι «αναγκαίες τομές». Την ίδια στιγμή η πίεση των ιμπεριαλιστικών ενώσεων γίνεται κάθε μέρα και πιο ασφυκτική. «Η Ευρώπη κινδυνεύει να χάσει το τρένο της ανταγωνιστικότητας», δηλώνει η Κομισιόν, «τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια έχασαν την ηγεμονία»¹, συμπληρώνει ο ΟΟΣΑ, «η εκπαίδευση χρειάζεται όχι μόνο αναβάθμιση, αλλά επανάσταση»², διακηρύσσει ο ΣΕΒ. «Βιαστείτε γιατί χανόμαστε», μοιάζουν να φωνάζουν όλοι μαζί. Τι είναι όμως αυτό που κατά γενική ομολογία των αστών αναλυτών καθιστά την εκπαίδευση «έναν από τους βασικότερους συντελεστές αειφορίας σε έναν κόσμο σπάνιων πόρων»³, έναν δηλαδή από τους πιο καθοριστικούς παράγοντες για την καπιταλιστική κερδοφορία σε συνθήκες έντονου μονοπωλιακού ανταγωνισμού και αυξημένων δυσκολιών αναπαραγωγής του κεφαλαίου;

Η απάντηση δίχως άλλο βρίσκεται στις βασικές λειτουργίες της εκπαίδευσης, ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζουμε εκείνες που έχουν την αμεσότερη σχέση με την οικονομία και την παραγωγή: Τη συμβολή της στην αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης και ειδικά για τα πανεπιστήμια, το ρόλο τους στην παραγωγή νέας γνώσης. Πιο συγκεκριμένα, όλη η συζήτηση που συνοδεύει την πολιτική των αναδιρθρώσεων στην εκπαίδευση, δείχνει ότι στις σημερινές συνθήκες γενικευμένης εφαρμογής της επιστήμης στην παραγωγή, το προβάδισμα στο βαθμό δεξιοτεχνίας του εργατικού δυναμικού και στην άμεση εμπορική εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της επιστήμης αποκτά αποφασιστική σημασία στον αδυσώπητο ανταγωνισμό των μονοπωλίων. Βέβαια, τόσο η μεγαλύτερη επιτηδειότητα των εργαζομένων, όσο και η αμεσότερη αξιοποίηση και εφαρμογή των επιτευγμάτων της επιστήμης από μια πρώτη ματιά φαντάζουν ιδέες θετικές και ως τέτοιες το σύστημα έχει βαλθεί με περισσή επιμέλεια να τις διαφημίζει. Ενα πλήθος ειδικών - ερευνητών, αρθρογράφων, πολιτικών, στελεχών οργανισμών και επιχειρήσεων - έχει επιστρατευτεί για να διαλαλεί, όπου σταθεί κι όπου βρεθεί, τα περί «κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης», προσπαθώντας να πείσει πως ο καπιταλισμός άλλαξε και ως μέτρο της ευημερίας και της προόδου δε θέτει πια το κέρδος, αλλά τη γνώση!

Η πραγματικότητα όμως διαψεύει και τους πιο αισιόδοξους οπαδούς αυτής της θεωρίας. Ο καπιταλισμός όχι μόνο δεν άλλαξε, αλλά άπληστος και επιθετικός όσο ποτέ, επιδιδεται σε ένα ακόμη πιο ξέφρενο κυνήγι του κέρδους. Το κεφάλαιο αδιάκοπα αποδεικνύει ότι χρησιμοποιεί το υψηλότερο σε σχέση με το παρελθόν πολιτιστικο-τεχνικό επίπεδο των εργαζομένων για να αυξήσει το βαθμό εκμετάλλευσής τους. Ενώ η παραγωγικότητα της εργασίας, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων και κυρίως του ανθρώπου, αυξάνεται ραγδαία, ενώ δηλαδή ο αναγκαίος χρόνος για την παραγωγή των υλικών αγαθών και μαζί του ο χρόνος αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης μειώνεται, ο συνολικός χρόνος εργασίας όχι μόνο δε μειώνεται, αλλά παρατείνεται στις 12 και στις 16 ώρες και ο μισθός πέφτει στα άθλια επίπεδα των 400 και 600 ευρώ, ακόμη και για το υψηλά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, όπως είναι οι απόφοιτοι της ανώτατης εκπαίδευσης. Να λοιπόν πού οφείλεται το ενδιαφέρον των καπιταλιστών για την εκπαίδευση: Το μείγμα κατάλληλα καταρτισμένης εργατικής δύναμης και «ευέλικτων» εργασιακών σχέσεων εξασφαλίζει τέτοια αύξηση του απλήρωτου και κλεμμένου χρόνου εργασίας, που δεν την ονειρεύτηκαν ποτέ. Αυτό το αποκορύφωμα της εκμετάλλευσης είναι που κάνει τον πρόεδρο του ΣΕΒ να αναφωνεί με ενθουσιασμό και αφροπλιστική ειλικρίνεια πως «ο πιο σημαντικός συντελεστής υπεραξίας είναι η γνώση σε συνδυασμό με την ευελιξία και τη συνεχή κατάρτιση»⁴.

Ωστόσο, ακόμη και από το λακωνικό αυτό απόσπασμα μπορεί κανείς να καταλάβει ότι το κεφάλαιο δεν ενδιαφέρεται για τη διεύρυνση των μορφωτικών εφοδίων των εργαζομένων γενικά. Από όλο το σύστημα της ανθρώπινης γνώσης ξεχωρίζει το πιο ωφέλιμο για τους εκμεταλλευτικούς σκοπούς του μέρος της: την εφήμερη, ευέλικτη και διαρκώς επαναλαμβανόμενη κατάρτιση που θα εφοδιάζει την εργατική δύναμη με τις επιζητούμενες δεξιότητες ακριβώς στην κατάλληλη στιγμή (just in time). Ο λόγος είναι προφανής. Δε χρειάζεται γενικευμένα τη μορφωμένη και υψηλά εκπαιδευμένη εργατική δύναμη. Χρειάζεται ορισμένο επίπεδο ειδικείας της εργατικής δύναμης, άμεσα προσαρμοσμένης στις ανισορροπίες και ανακατατάξεις που φέρνει η καπιταλιστική ανισομετρία, ο κύκλος της καπιταλιστικής κρίσης, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός. Άλλωστε είναι από τις αντιφάσεις του καπιταλισμού, αφ' ενός να χρειάζεται την αναπτυγμένη εργατική δύναμη, αφ' ετέρου να επιβραδύνει την ανάπτυξή της.

Την αντίφαση αυτή έρχεται να συμφιλιώσει το σύστημα της «διά βίου μάθησης». Ενα σύστημα που φιλοδοξεί να υποκαταστήσει την ανάγκη για ευρύτερη γενική μόρφωση, τον πρωταρχικό δηλαδή όρο για την εξασφάλιση προωθημένων ικανοτήτων, όπως η δημιουργικότητα και η πολυμέρεια, με διαδοχικές κατάρτισεις «ευέλικτα» προσαρμοζόμενες στις «ανάγκες της αγοράς». Μόλις αυτές ξεπεραστούν, θα θεωρούνται αμαθείς και θα απολύονται για να ξανακαταρτιστούν. Αυτός εξάλλου είναι ένας εύσχημος τρόπος για να μην αποκτούν ποτέ δικαιώματα, καθώς κάθε φορά που θα επαναπροσλαμβάνονται στην ίδια ή σε άλλη επιχείρηση - και αυτό, όπως με άνεση υπογραμμίζεται, θα επαναληφθεί ως και 7 φορές στη διάρκεια της εργασιακής ζωής - θα ξεκινούν από το μηδέν, με το μισθό και τα ανύπαρκτα δικαιώματα του νεο-προσλαμβανόμενου, όπως γίνεται σήμερα στις ΗΠΑ⁵.

Μόνο που το κεφάλαιο δεν αρκείται πια σε μια εργατική δύναμη που θα διεκπεριώνει μηχανιστικά τα εργασιακά της καθήκοντα. Δεν ικανοποιείται με εργαζόμενους που παθητικά και ανόρεχτα θα ολοκληρώνουν το ωράριό τους για να «ζήσουν τη ζωή τους» μετά την εργασία και έξω από αυτή. Ζητά έναν εργαζόμενο ενεργητικό υποστηρικτή του συστήματος της υπερεκμετάλλευσης, που θα σκέφτεται για τους καπιταλιστές, πριν από τους καπιταλιστές, δρώντας ενάντια στα αντικειμενικά του συμφέροντα. Ετσι και το ιδεολογικό περιεχόμενο της εκπαίδευσης αναπροσαρμόζεται και αυτό, ώστε επιθετικά και με βιωματικές μεθόδους να εμπέδώνει από την τρυφερή ηλικία ως αυταπόδεικτες και αδιαμφισβήτητες αλήθειες, τις «αξίες» της καπιταλιστικής βαρβαρότητας.

Σημειώσεις

- 1. Τα οικονομικά της γνώσης: «Γιατί η εκπαίδευση είναι κλειδί για την επιτυχία της Ευρώπης». Andreas Schleicher. ΟΟΣΑ.**
- 2. Συνέντευξη του προέδρου του ΣΕΒ «ΤΟ ΒΗΜΑ της ΚΥΡΙΑΚΗΣ», 21.2.2006.**
- 3. Συνταγματική Αναθεώρηση και Ανώτατη Εκπαίδευση «Προκλήσεις και Προοπτικές», Π. Ανδρεασάκης και Σ. Μακρής, «Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ» 27.6.2006.**
- 4. Συνέντευξη του προέδρου του ΣΕΒ Δ. Δασκαλόπουλου. «ΤΟ ΒΗΜΑ της ΚΥΡΙΑΚΗΣ», 21.5.2006.**
- 5. L. Thurow: «Το μέλλον του καπιταλισμού»**

*** Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την Κομμουνιστική Επιθεώρηση, τεύχος 4-5 2006**

Συνεχίζεται

Της Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

* Η Ελένη Μηλιαρονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του Κόμματος.

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*
Μέρος δεύτερο

Στο άγραφο και καταθλιπτικό σχολείο που οι μαθητές αποστρέφονται και μαζί του αποστρέφονται και το ιδεολογικό του κήρυγμα, αντιπαρατίθεται ένα «νέο» τάχα σχολείο πολύ πιο δειλεαστικό και ελκυστικό, θεατρικό σκετς, παιχνίδια, εκπαιδευτικές επισκέψεις, χαρούμενες δραστηριότητες, με την ευγενική χορηγία των πολυεθνικών και τη συμμετοχή των εκπροσώπων τους, επιπαιτείονται για να εντυπωσιάσουν τους μαθητές και ύπουλα να δηλητηριάσουν τη σκέψη τους με τα αντιδραστικά μηνύματα του περιεχομένου τους. Η μέθηση της «επιχειρηματικότητας» με στόχο τον εκπατισσμό των νέων απέναντι στα τρομακτικά χαρίσματα των «επιτυχημένων» του συστήματος, καταλαμβάνει περίοπτη θέση σε όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα από το νηπιαγωγείο ως το πανεπιστήμιο. Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων καλούνται σε σεμινάρια «πολλαπλασιαστών» για τη διάδοση της «ανταγωνιστικότητας» και της «βιώσιμης ανάπτυξης». Οι αντιεπιστημονικές και θεοκρατικές ερμηνείες των φυσικών και ιστορικών φαινομένων κατακλύζουν τα νέα σχολικά προγράμματα και βιβλία εντείνοντας την απίστευτη σύγχυση και την αδυναμία των νέων ανθρώπων να κατανοήσουν την πραγματικότητα και την αλήθεια για τη ζωή.

Στο πλαίσιο αυτό η εκπαίδευση και το περιεχόμενό της γίνονται όλο και πιο άμεσα υπόθεση των ιδίων των καπιταλιστών που διεισδύουν σ' αυτήν, όχι μόνο για να κερδοσκοπήσουν, αλλά και για να επιβάλουν με κάθε τρόπο και μέσο την «παιδαγωγική» των επιχειρήσεων. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι 8 ευαγή ιδρύματα, που πίσω τους κρύβουν αντίστοιχα επιχειρηματικά μεγέθη, τα ιδρύματα Λαμπράκη, Μποδοσάκη, Ωνάση, Νιάρχου, Κωστόπουλου, Λεβέντη, Ευγενίδου και Εθνικής Τράπεζας, συνασπίζονται για να αναλάβουν συντονισμένη δράση γύρω από την εκπαίδευση με δύο σκέλη:

Το πρώτο περιλαμβάνει την παραγωγή εκπαιδευτικών «πριόντων» για μαθητές και εκπαιδευτικούς με εισαγωγικά μαθήματα σε αντικείμενα όπως ο «ευρωπαϊκός πολιτισμός» και οι «κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις», καθώς και «καινοτόμα εκπαιδευτικά παιχνίδια στο Διαδίκτυο». Για όσους δε γνωρίζουν, σημειώνουμε ότι αντίστοιχα «εκπαιδευτικά» παιχνίδια που προσομοιώνουν πραγματικούς πολέμους διαθέτει στο Διαδίκτυο το Αμερικανικό Πεντάγωνο, στρατολογώντας μάλιστα στα επιτελεία του τους καλύτερους παίκτες, όπως πιθανά σκέφτονται να κάνουν και οι προαναφερόμενοι όμιλοι σε παιχνίδια οικονομικού πολέμου αυτή τη φορά!

Το δεύτερο σκέλος των δραστηριοτήτων αυτής της επιμορφωτικής «καινοτομίας» θα αφορά τη μελέτη της αποσάφησης των αποφοίτων ΑΕΙ και ΤΕΙ σε συνεργασία με το ΙΟΒΕ, το μελετητικό Ινστιτούτο του ΣΕΒ, με σκοπό την «παροχή πληροφορήσης για τους απαιτούμενους από την οικονομία και την αγορά εργασίας "εθισμούς", γνώσεις και δεξιότητες στα επιμέρους επαγγέλματα». Πρόκειται, με άλλα λόγια, για το μηχανισμό που έχει ήδη διαμορφώσει το κεφάλαιο προκειμένου να καθοδηγήσει και να κατευθύνει τις διαρκείς αναπροσαρμογές στα προγράμματα σπουδών της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση τις ανάγκες του⁶.

Από όλα προαναφέρθηκαν γίνεται φανερό ότι το κεφάλαιο σήμερα επιδιώκει η εκπαίδευση πιο ανοιχτά, δυναμικά και αποτελεσματικά να συνταχθεί με τους στόχους του. Η αλήθεια είναι πως δεν ενδιαφέρεται απλά για τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την κεφαλαιστική παραγωγή και το πολιτικοideολογικό της εποικοδόμημα, τα οποία ανέκαθεν υπηρέτουμε και υπηρετεί το εκπαιδευτικό σύστημα. Πάνω απ' όλα επιδιώκει τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του και όχι να διαμορφώνει στον άνθρωπο κριτήριο για να ερμηνεύει την πραγματικότητα και σε όφελός του να την αλλάζει. Αυτό το εμπευχημένο καθήκον της εκπαίδευσης, είναι όλο το νόημα του γνωστού συνθήματος για «σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας», που κάτω από τη σημαία του προωθείται η εκπαιδευτική αναδιάρθρωση.

Το μέσο για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας της εκπαίδευσης είναι η αποκαλούμενη «αυτοτέλεια», «αυτοδίκηση», «αυτονομία» ή «αποκέντρωση» των εκπαιδευτικών μονάδων (ΑΕΙ-ΤΕΙ και σχολείων). Η ανάθεση δηλαδή μεγάλου μέρους της ευθύνης για τη χρηματοδότηση, τη λειτουργία, τους προσανατολισμούς κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος στο εκπαιδευτικό προσωπικό, στους εκπαιδευόμενους, στους γονείς, στην «τοπική κοινωνία» και στους «παραγωγικούς φορείς», όπως αποκαλούνται οι επιχειρήσεις. Ο λόγος είναι ότι αυτού του είδους η «αυτονομία» αυξάνει την ευαισθησία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στις απαιτήσεις των «πελατών», αφού η συντήρηση ή η ανάπτυξη τους εξαρτώνται άμεσα από τη «ζήτηση» των εκπαιδευτικών ή ερευνητικών «πριόντων» τους. Τα «αποκεντρωμένα» σχολεία για παράδειγμα θα παραμερίζουν θα παραμερίζουν τον εύκολο τη γενική μάρφωση σε όφελος των δεξιοτήτων που ζητά η αγορά, για να γίνουν πιο προσηφίη στις επιχειρήσεις εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Αντίστοιχα στα «οικονομικά αυτοτέλη» ανώτατα ιδρύματα θα είναι όρος ύπαρξης, αντί για την ανάπτυξη της έρευνας και την καλλιέργεια της επιστήμης, η διαρκής αναπροσαρμογή των τμημάτων, των προγραμμάτων και του περιεχομένου της διδασκαλίας τους σύμφωνα με τις παροδικές απαιτήσεις των επιχειρήσεων, αφού, έστω και προσωρινά, οι απόφοιτοί τους μπορεί να απορροφούνται ευκολότερα από την «αγορά» και έτσι θα προσελκύονται περισσότερο φοιτητές, άρα και περισσότεροι πόροι από διδάκτρα και κρατική χρηματοδότηση. Όρος ύπαρξης των «αυτοτελών» ιδρυμάτων θα είναι ακόμη να προσφέρουν αφεαδώς επιστημονική κάλυψη σε καθετί που ωφελεί το άμεσο κέρδη των επιχειρήσεων ή το καπιταλιστικό σύστημα γενικά, παραβιάζοντας νομοτέλειες και παρακάμπτοντας θρασυάσια πια τους όποιους ηθικούς ενδοιασμούς και αναστολές του παρελθόντος, αφού από αυτό θα εξαρτάται ο βιοπορισμός τους. Τα ίδια άλλωστε επιβεβαιώνει και η Κομισιόν, αναφέροντας ότι «τα πιο αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα είναι ταυτόχρονα και τα πιο ευέλικτα, αυτά που προσαρμόζονται πιο γρήγορα και επιτρέπουν να αναπτυχθούν νέες μορφές συμπεράσεων και συνεργασιών⁷», εξυπακούεται με τις επιχειρήσεις. Οι κατευθύνσεις αυτές προωθούνται ήδη πυρετωδώς στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας.

Σημειώσεις

6. «Κυριακάτικος Ριζοσπάστης», 28.5.2006.

7. Οδηγία της Κομισιόν: «Διδασκαλία και Μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης».

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την Κομμουνιστική Επιθεώρηση τεύχος 4-5-2006

Συνεχίζεται

Της Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ
 Η Ελένη Μηλιάρονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ.

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία***Μέρος τρίτο****ΤΟ ΔΟΛΩΜΑ ΤΗΣ «ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑΣ»**

Το σχέδιο του νέου νόμου - πλαισίου για τα ΑΕΙ - ΤΕΙ, παρά την προσεκτική γλώσσα και τη συγκαλυπτική γραφή του, είναι ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο για την ευέλικτη ιδιωτικοοικονομική λειτουργία των ανώτατων ιδρυμάτων. Αν και η κυβερνητική «επικοινωνιακή» τακτική εμφανίζει το νομοσχέδιο ως πρόταση για ένα αναβαθμισμένο δημόσιο πανεπιστήμιο που, απαλλαγμένο από αμελείς φοιτητές ή διδάσκοντες και εξυγιασμένο από νοσηρά φαινόμενα διαπλοκών, ευνοιοκρατίας και αυθαιρεσίας θα αφοσιωθεί στο έργο του, ο προσεκτικός αναγνώστης μπορεί να εντοπίσει σε αυτό την πλήρη αναιρέση και των τελευταίων στοιχείων της δημόσιας και δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης. Αλλωστε, η κυβέρνηση της ΝΔ έχει επανειλημμένα και σε κάθε ευκαιρία διακηρύξει την ταύτιση της με τη μονοπωλιακή απαίτηση για ρήξη με το «παρωχημένο συγκεντρωτικό, κρατικιστικό, ισοπεδωτικό και άκαμπο μοντέλο της δημόσιας εκπαίδευσης, που εμποδίζει την πρωτοβουλία, την καινοτομία και τη δημιουργικότητα των συντελεστών της».

Με έμφαση από το πρώτο κιάλας άρθρο του νομοσχεδίου οριοθετείται η αποστολή των πανεπιστημίων ως «προσήλωση στις αρχές τις βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής». Το γεγονός ότι για πρώτη φορά ομολογείται ανοιχτά και απροκάλυπτα ο ρόλος της ανώτατης εκπαίδευσης ως θεματοφύλακα των κυρίαρχων αξιών για ταξική συνεργασία και διαίωνιση της καπιταλιστικής κερδοφορίας και εξουσίας, σηματοδοτεί σίγουρα μια πιο αυταρχική, αντιδραστική, ταξική φυσιογνωμία των ανώτατων ιδρυμάτων. Πάνω απ' όλα όμως σηματοδοτεί την ολοσχερή υπαγωγή της έρευνας και των επιστημονικών επιτευγμάτων στο συμφέρον του κεφαλαίου.

Βασικό εργαλείο για την εκπλήρωση αυτού του στόχου είναι η κατεύθυνση για την «οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια» στα ΑΕΙ - ΤΕΙ, που αποτελεί τον πυρήνα του νομοσχεδίου. Σύμφωνα με την κατεύθυνση αυτή, το κράτος αποδεσμεύεται από την υποχρέωσή του να χρηματοδοτεί ισότιμα τα ανώτατα ιδρύματα, προκειμένου να δεσμευτούν ασφικτικότερα στους διάφορους «χρηματοδότες» τους, να δουλέψουν όπως οι επιχειρήσεις, με τις επιχειρήσεις και για τις επιχειρήσεις και το πολιτικό τους σύστημα. Για την καλύτερη, μάλιστα, εφαρμογή των ιδιωτικο-οικονομικών αρχών στην πανεπιστημιακή διαχείριση, προβλέπεται η πρόσληψη ειδικού διευθυντικού στελέχους από τον κόσμο των επιχειρήσεων (manager).

Πιο ειδικά, το κάθε ίδρυμα υποχρεώνεται να συντάσσει ένα «τετραετές ακαδημαϊκό - αναπτυξιακό σχέδιο», όπως κάθε σοβαρή επιχείρηση συντάσσει το επιχειρησιακό πλάνο της (business plan). Στο σχέδιο αυτό θα περιγράφονται οι στόχοι και οι ιεραρχήσεις κάθε ιδρύματος, καθώς και οι τρόποι χρηματοδότησής του από «πρόσθετες πηγές», δηλαδή «ιδιωτικές». Στη συνέχεια, το σχέδιο υποβάλλεται για έγκριση του οικονομικού σκέλους του στο υπουργείο Παιδείας και ακολουθεί η υπογραφή «προγραμματικής συμφωνίας» κυβέρνησης και πανεπιστημίου, σύμφωνα με την οποία το ίδρυμα θα χρηματοδοτηθεί μόνον, εφόσον, και στο βαθμό που θα πραγματοποιηθούν οι στόχοι του προγράμματος. Με άλλα λόγια, η κρατική χρηματοδότηση παύει να προκατάβλλεται και να κατανέμεται ισόρροπα σε όλα τα ιδρύματα. Στο εξής θα κατευθύνεται, μετά από την αξιολόγηση, επιλεκτικά και «βάσει αποτελέσματος», κυρίως στα ιδρύματα που αναπτύσσουν τις περισσότερες και πλουσιότερες δραστηριότητες. Σε αυτά, δηλαδή, που θα εξασφαλίζουν μεγαλύτερα συμπληρωματικά έσοδα μέσα από τις διασυνδέσεις τους με επιχειρήσεις και οργανισμούς ή μέσα από άλλες επιχειρηματικές «τέχνες» που η πενία τους θα κατεργάζεται με τη βοήθεια του μάντζερ.

Για παράδειγμα στη Μ. Βρετανία, χώρα που πρωτοπορεί σε αντίστοιχα πειράματα «αυτοτέλειας», η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών καταργείται από τα τμήματα κλασικών σπουδών γιατί στη χαμηλή, εξαιτίας της απαξίωσης τους από την «αγορά», προσέλευση φοιτητών έρχεται να προστεθεί και η αυξημένη δυσκολία του συγκεκριμένου μαθήματος. Οι δε οδηγοί σπουδών των περισσότερων πανεπιστημιακών τμημάτων μοιάζουν με διαφημιστικά φυλλάδια τουριστικών πρακτορείων και πολυτελών ξενοδοχείων για ξέγνοιαστες και χαλαρές διακοπές στα ειδυλλιακά τοπία των πανεπιστημιακών κάμπους, πάντα με το αντίστοιχο αντίτιμο.

Σε μικρότερη κλίμακα ανάλογα συμπτώματα εμφανίζονται ήδη στη χώρα μας, καθώς, παρά την υστέρηση, ο ανταγωνισμός των ανώτατων ιδρυμάτων για μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά των «ερευνητικών» υπηρεσιών βρίσκεται ήδη σε δυναμική τροχιά. Μια ολόκληρη βιομηχανία «κατά παραγγελία» ερευνών έχει στηθεί στα μεγαλύτερα πανεπιστημιακά ιδρύματα για την αύξηση των «εναλλακτικών» πηγών χρηματοδότησης. Ένα πλήθος κακοπληρωμένων συμβασιούχων ερευνητών και απλήρωτων μεταπτυχιακών φοιτητών κάτω από τη διεύθυνση μεγαλόσχημων καθηγητών διασυνδεδεμένων με επιχειρηματικά και κυβερνητικά κυκλώματα εργάζεται πυρετωδώς, παρέχοντας με ελάχιστο κόστος κάθε είδους εκδούλευση σε επιχειρήσεις και μονοπωλιακούς οργανισμούς. Είτε πρόκειται για το υγιεινό μιας νέας μάρκας τσιγάρου, είτε για το ασφαλές ενός μεταλλαγμένου, είτε για τα οφέλη από την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης και την ιδιωτικοποίηση της υγείας βρίσκεται πάντα η επιστημονική ομάδα που θα το τεκμηριώσει, γιατί στον κόσμο του εμπορικού πανεπιστημίου ο πελάτης έχει πάντα δίκιο.

**Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4 - 5 2006*

(Συνεχίζεται)

της Ελένης Μηλιарονικολάκη

Η Ελένη Μηλιарονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ.

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*

Μέρος τέταρτο

Όσο για το άσυλο, τι θέση μπορεί να έχουν σήμερα τέτοιου είδους «αναχρονισμοί»; Εδώ τρέχουν υποθέσεις, προθεσμίες, ποινικές ρήτρες, ακάλυπτες επιταγές και όλη αυτή η στρατιά της μούρης εργασίας πρέπει απερίσπαστα και πειθίνα να παρήγει, για να πλαισιώσουν οι πολυεθνικές και από κοντά τα όργανά τους, οι επιχειρηματίες-καθηγητές. Αυτοί οι τελευταίοι, οι καθηγητές δηλαδή, που κάνουν την επιστήμη πάρεμο για να επιδοθούν στα μάρκετινγκ και στις δημόσιες σχέσεις, όπως και οι διπλωματίες καθηγητές, που εκμεταλλεύονται την πανεπιστημιακή τους ιδιότητα για να εξασφαλίσουν μια λαμπρότερη και επικρατέστερη καριέρα στα Διοικητικά Συμβούλια των μονοπωλιακών συγκροτημάτων και των κρατικών οργανισμών, είναι είδος περιζήτητο στο ευέλκτο πανεπιστήμιο. Από τις επαφές και το επιχειρηματικό τους δαιμόνιο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό η «ανταγωνιστικότητα», η φήμη και τα κέρδη του ιδρύματος. Θα ήταν επομένως εντελώς παράλογο αν το νομοσχέδιο απαγόρευε την εξωτερική απασχόληση του διδακτικού προσωπικού, καθιερώνοντας την πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα πανεπιστημιακά καθήκοντα. Στο θέμα αυτό η κυβέρνηση ξεχνά τις «αξίες» της και αφήνει στην άκρη τον ανέλδοτο αγώνα της για μια υπεύθυνη, πειθαρχημένη, αξιοκρατική λειτουργία του πανεπιστημίου, ενάντια στους διαπλεκόμενους «καθηγητές-φαντάσματα». Η παραμέληση των διδακτικών καθηκόντων και η διαπλοκή όχι μόνο επιτρέπονται, αλλά και επιζητούνται, αν είναι για το καλό των επιχειρήσεων και της οικονομίας!

Και σαν να μην έφταναν αυτά, μέσω κοινοτικών προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, ανώτατα ιδρύματα και πανεπιστημιακοί παρατρώνονται να ιδρύσουν ερευνητικές ΑΕ και ΕΠΕ, με στόχο την παραγωγή καινοτομικών προϊόντων για την άμεση εμπορική εκμετάλλευση των επιστημονικών ανακάλυψεων, τις αποκαλούμενες εταιρίες τεχνολογίας (spin off). Ηδη μια σειρά αξιόλογοι επιστήμονες, που μέχρι πρότινος συνεργάζονταν να δημοσιεύσουν τις έρευνές τους, περιφρονούνται σε κανόνισσα άρθρα μιας τυπικής παρανοητικότητας και «καθ' ύλην» υποδείξι του πανεπιστημίου - εξουθενώνται να κατανοούν με τη δικαστική μέθοδο της εργασίας τους για να το διαθέσουν στην αγορά και να εξασφαλίσουν κέρδη για το ίδρυμα και τους ίδιους προσωπικά. Αυτή είναι η ελεύθερη και ανοιχτή πρόβλεψη στην επιστήμη που μας υπόσχεται η «κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας». Μπορούμε να φανταστούμε πού θα βρισκόταν σήμερα η επιστήμη, αν η κάθε ερευνητική ομάδα θα έπρεπε να καταβάλει πνευματικά δικαιώματα στους απογόνους του Ράινγκεν, του Πλανκ, του Μπωρ ή του Αϊνστάιν;

Βέβαια, όλη αυτή η επιχειρηματική λειτουργία κάθε άλλο παρά σημαίνει ότι ο ιδεολογικός ρόλος των πανεπιστημίων στονει. Το αντίθετο μάλιστα. Στο σημερινό πανεπιστήμιο οιοιαδήποτε ιδέα, σκέψη, θεωρία και μέθοδος επιστημονικής ανάλυσης - όπως ο μαρξισμός - ξεφεύγει από το συμβατικό και καταστημένο πλαίσιο της κυρίαρχης ιδεολογίας και της καθοριστικής τάξης, βρίσκεται κυριολεκτικά υπό διωγμό. Η ελευθερία της σκέψης και της επιστημονικής αναζήτησης, το οξύμωρο της έρευνας, λιγοστεύει κάθε μέρα και περισσότερο στην απονυχτική στήριξη του ακόμη μερικά ιδιοκτησιακού πανεπιστημίου. Κατάσταση που με το νομοσχέδιο πρόκειται ακόμη περισσότερο να επιδεινωθεί, αφού στα κριτήρια εκλογής και κρίσης του επιστημονικού προσωπικού κεντρική θέση κατέχει η δημοσιότητα των εργασιών του υποψηφίου σε κάποιο από τα «ειδικά αναγνωρισμένα αλλοδαπά επιστημονικά περιοδικά». Στους χώρους των πανεπιστημίων είναι πασιγνώστο το πόσο αλλεργικά και αφιλόξενα είναι αυτά τα «έγκριτα» και διασυνδεδεμένα με μονοπωλιακούς κύκλους έντυπα στην αναρτητική σκέψη, αλλά και σε κάθε εργασία που μπορεί να γίνει συγκεκριμένα οικονομικά συμφέρουσα. Χωρίς καμία υπερβολή το νομοσχέδιο επαναφέρει το πιστοποιητικό κοινωνικών φημών στην στο χώρο της εκπαίδευσης.

«Ειδικότητες» του μέλλοντος

Βεβαίως, στο περιεχόμενο των πανεπιστημιακών σπουδών ελάχιστες αλλαγές έχουν μέχρι σήμερα γίνει στη χώρα μας, γεγονός που προκαλεί ιδιαίτερη δυσαφορία στους ελεγκτικούς μηχανισμούς των διαδικασιών της Μπόλντια. Παρ' όλα αυτά, ορισμένα περιφερειακά πανεπιστήμια έχουν ήδη ξεπεράσει και την πιο οριγώδη φαντασία σε εφευρετικότητα ανύπαρκτων «ειδικοτήτων» του μέλλοντος και συναρπαστικών τίτλων για μοντέρνες τάχα σπουδές, προκειμένου να παιγιδεύσουν τους αναποφασιστούς δεκαεχτάχρονους πελάτες τους. Και όμως είμαστε ακόμα στην αρχή. Τα επόμενα χρόνια το επίπεδο των σπουδών θα γνωρίσει πρωτοφανή υποβάθμιση με την αναμενόμενη καθιέρωση των τριχρόνων σπουδών και την εφαρμογή φθηνότερων και τυποποιημένων μορφών διδασκαλίας κάτω από τις οδηγίες των μόντερν για ελαχιστοποίηση του κόστους και μεγιστοποίηση του κέρδους, προπονώντας όμως μετά την ίδρυση των ιδιωτικών πανεπιστημίων. Άλλωστε, είναι βέβαιο ότι η πίεση για ανύψωση ιδιωτικά τις πόρτες στους επιχειρηματίες χορηγούς για να επιβάλουν τους όρους τους όχι μόνο στην έρευνα, αλλά και στη διδασκαλία των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ. Με λίγα λόγια, η προσπάθεια της κυβέρνησης, με μέτρα όπως η βάση του 10, οι διαγραφές των φοιτητών κλπ., να εμφανιστεί αποφασισμένη να βάλει τέρμα στο ραγδαίο ευτελισμό των ανώτατων σπουδών, κάθε άλλο παρά σημαίνει την υπέρβαση του επιστημονικού χαρακτήρα τους. Στην ουσία πρόκειται για μέτρα ενίσχυσης του επιλεκτικού ρόλου της ανώτατης βαθμίδας και την αναπαραγωγή ενός καλύτερα ελεγχόμενου και αποδοτικότερου για τις ανάγκες της άρχουσας τάξης στρώματος αποφοίτων. Το πνεύμα των ταχύρρυθμων σπουδών και των «ελεγκτικών» και «εξατομικευμένων» μαθησιών με το σύστημα των πιστωτικών μονάδων είναι πανταχού παρόν στο νομοσχέδιο. Άλλωστε, ο αριθμός αποφοίτων και η ταχύτητα αποφοίτησης αποτελούν βασικούς δείκτες των εξελιγμένων συστημάτων αξιολόγησης και μέτρησης της αποδοτικότητας των πανεπιστημίων, όπως αντίστοιχα η ταχύτητα εκκένωσης κρεβατιών στο νοσοκομείο και η απομάκρυνση των ασθενών με τον όρο στο χέρι.

Μια τέτοια λειτουργία των δημόσιων πανεπιστημίων, όπως αυτή που περιγράφηκε, δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από εκείνη των ιδιωτικών. Το μόνο που λείπει είναι η θεσμοθέτηση επιβολής διδάκτρων στις προπτυχιακές σπουδές, οι οποίες μέχρι στιγμής έχουν γλιτώσει από την έφοδο των διδασκόντων σε όλες τις άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες των ανώτατων ιδρυμάτων (μεταπτυχιακά, Ινστιτούτα Διά Βίου Μάθησης, Ανοητό Πανεπιστήμιο κλπ.). Το άρθρο 16 του Συντάγματος είναι το μοναδικό εμπόδιο για μια τέτοια εξέλιξη. Άλλωστε, στο σχέδιο του νόμου πλαίσιο είναι προκλητική η απουσία κάθε αναφοράς στη δωρεάν παροχή ανώτατης εκπαίδευσης. Αντίθετα, μάλιστα, ελαχιστοποιείται η δωρεάν παροχή συγγραμμάτων, ενώ σε πολλά σημεία του διαφανή και προοπτική για νέα αύξηση του ήδη διαβόητου για τα λοιπά στρώματα κόστους των ανώτατων σπουδών. Για παράδειγμα, στο προσχέδιο νομομοιοείται η παράλληλη με τις σπουδές εργασία των φοιτητών και καθιερώνονται ως μορφές στήριξης των κοινωνικά αδύναμων όχι οι υποτροφίες, αλλά η ανταποδοτική επιχορήγηση με υποχρέωση των φοιτητών να εργαστούν σε υπηρεσίες του πανεπιστημίου ή ο δανεισμός από τράπεζες και άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ για αύξηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης στην ανώτατη εκπαίδευση, ειδικά σε χώρες που - όπως η δική μας - καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις σε ποσοστό κρατικής χρηματοδότησης για την ανώτατη εκπαίδευση επί του ΑΕΠ (7η σε κρατική χρηματοδότηση ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ)¹, μας οδηγούν στο ασφαρές συμπέρασμα ότι η επιβολή των διδασκόντων θα είναι ένα από τα πρώτα μέτρα, αν η αναθεώρηση του άρθρου 16 δεν εμποδιστεί.

Η ενίσχυση της ιδιωτικο-οικονομικής λειτουργίας των δημόσιων ΑΕΙ-ΤΕΙ είναι εξάλλου ο βασικός λόγος της αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος, καθώς το ιδιωτικό πανεπιστήμιο δεν μπορεί παρά να έχουν δευτερεύοντα, συμπληρωματικά και τα περισσότερα προσωρινό ρόλο. Η ίδρυση επομένως των ιδιωτικών πανεπιστημίων έχει στόχο την ενίσχυση των συνθηκών πλήρους εμπορευματοποίησης του εκπαιδευτικού για σκέλους της πανεπιστημιακής λειτουργίας, καθώς μόνο του το θεσμικό πλαίσιο, με δεδομένη την προθυμία των πανεπιστημιακών να αυτουποβαθμιστούν, δεν αρκεί για την ακραία αγορά μετέξελξη της ανώτατης εκπαίδευσης. Όπως συχνά αναφέρεται στις αναλύσεις των υποστηρικτών της συνταγματικής αναθεώρησης, η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων θα θέσει σε αμφισβήτηση την «απονομιολογία του κρατικού μονοπωλίου» και τα ΑΕΙ θα αναγκαστούν «να γίνουν περισσότερο ελκυστικά για τους φοιτητές, παράγοντας διαφοροποιημένο προϊόν, μέσα σε κλίμα ανταγωνισμού και άμιλλας». Με άλλα λόγια, τα δημόσια πανεπιστήμια θα υποχρεωθούν να αντικαταστήσουν τη βασική ακαδημαϊκή αρχή για άμια κατά επιστημονικά αντικείμενα προγράμματα σπουδών με τη σύγχρονη επιχειρηματική κατεύθυνση για διαφοροποιημένη και ευέλικτη «παραγωγή» πτυχίων και αποφοίτων μιας χρήσης. Είναι φανερό ότι οι αυθεντικοί εκπαιδευτές των συμφερόντων της αγοράς και του κεφαλαίου είναι οι πλέον κατάλληλοι να σέρουν πρώτοι το μακρόβριο χορό ενταξιασμού μιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που παρά την κρίση της είναι ακόμη οραναμμένη επιστημονικά.

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4-5 2006

Σημειώσεις
1. Συνάντηση των υπουργών Παιδείας του ΟΟΣΑ με θέμα: «Ανώτατη Εκπαίδευση: Ποιότητα, ισότητα και αποτελεσματικότητα», 27-28 Ιουνίου 2006, Αθήνα, «Background Report»
Συνεχίζεται

Της

Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

*Η Ελένη Μηλιαρονοκόλακη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην παιδεία*

Μέρος πέμπτο

Το αποκεντρωμένο σχολείο «ανοικτών θυρών»

Ο αντίστοιχος με την «αυτοτέλεια» όρος για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι η «αποκέντρωση» της σχολικής εκπαίδευσης, που η κυβέρνηση αποκαλεί φιλανδικό μοντέλο και το ΠΑΣΟΚ σκανδιναβικό. Ανεξάρτητα όμως από τις ονομασίες και τις παραλλαγές του, ο τύπος είναι ένας και μοναδικός. Είναι αυτός του βαθιά ταξικού, διαφοροποιημένου και περικυκλωμένου από τις επιχειρήσεις σχολείου, που έχει μεγάλο μέρος της ευθύνης για τη χρηματοδότηση, το σχολικό πρόγραμμα και τη λειτουργία του. Μια σειρά από μέτρα έχουν ήδη στρώσει το έδαφος για την κατάργηση της ενιαίας εξασφάλισης των όρων λειτουργίας κάθε σχολικής μονάδας και τον προορισμό τους από τις χρηματοδοτικές δυνατότητες και το μορφωτικό επίπεδο της τοπικής κοινωνίας, με την άμεση ανάμειξη των επιχειρήσεων.

Εδώ και αρκετούς μήνες ξεκίνησαν οι πρώτες Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) για την κατασκευή σχολικών κτιρίων. Με τις συμπράξεις αυτές η κατασκευή των σχολείων ανατίθεται στους ιδιώτες με υπερδιπλάσιο αντίτιμο απ' ό,τι κοστίζει στον ΟΣΚ, για να κερδοσκοπήσουν σε βάρος της ασφάλειας και της ποιότητας των κτιρίων και να φορτώσουν με νέα χαράτσια τη λαϊκή οικογένεια, μέσα από τη δημοτική φορολογία, για επισκευή κακοτεχνιών, συντήρηση ή ολοκλήρωση ημιτελών τμημάτων του έργου, όπως ήδη γίνεται στη Μ. Βρετανία, όπου το αντίστοιχο πρόγραμμα έχει προχωρήσει. Το χειρότερο είναι ότι παραχωρείται στους ιδιώτες το δικαίωμα μακροχρόνιας χρήσης των σχολικών χώρων για να αναπτύξουν κάθε είδους «επιμορφωτικές» δραστηριότητες σε συνεργασία με τους τοπικούς και «παράγοντικούς φορείς», που θα σπειδίζονται στη σχολική και ευρύτερη τοπική κοινότητα. Με άλλα λόγια, η σύμπραξη επιχειρήσεων και ΤΑ αναγορεύεται σε ρυθμιστή της κοινωνικής ζωής και σε κατεξοχήν φορέα εκπολιτισμού της νεολαίας και γενικότερα σε τοπικό επίπεδο. Αλλωστε, είναι γνωστό ότι οι εξουσίες των επιχειρηματιών προβλέπεται να ενισχυθούν μέσα από τη διεύρυνση του θεσμού των ΣΔΙΤ στο σύνολο των απαραίτητων για τη λειτουργία των σχολείων υπηρεσιών (καθαριότητας, φύλαξης, κυλικεία κλπ.), ανοίγοντας δρόμο για τη μελλοντική εξήλωση της στην κρίσιμη εκπαιδευτική λειτουργία. Ηδη ακούγονται προτάσεις για εφαρμογή ΣΔΙΤ στα πανεπιστήμια σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης.

Η σοβαρότερη στάση εξέλιξη αφορά τα μέτρα αποκέντρωσης της εκπαίδευσης που ήδη εφαρμόζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικά) και τα οποία, σύμφωνα με σχετική Έκθεση¹ της επιτροπής του ΕΣΥΠ για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Λύκειο), προβλέπεται να συστηματοποιηθούν και να γενικευτούν σε όλη τη σχολική εκπαίδευση. Η έκθεση αυτή του ΕΣΥΠ, παράτι καταβάλλεται προσπάθεια να υποβαθμιστεί η σημασία της, βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με το σύνολο των αποσπασματικών ρυθμίσεων που αυτή τη στιγμή προωθούνται στην εκπαίδευση, αλλά και με τις κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ για τη σχολική εκπαίδευση. Γι' αυτό δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να υποτιμηθεί.

Σύμφωνα με την έκθεση του ΕΣΥΠ, η συγκρότηση και η χρηματοδότηση του 1/3 των σχολικών προγραμμάτων του Γυμνασίου (και κατ' επέκταση του Δημοτικού) θα γίνεται σε επίπεδο σχολικής μονάδας, διαφοροποιούμενα ανάλογα με τις δυνατότητες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών. Το σχολικό πρόγραμμα του Γυμνασίου θα διχοτομείται σε δύο ζώνες, όπως γίνεται ήδη στο Δημοτικό, όπου η μία περιλαμβάνει κοινά για όλους μαθήματα, ενώ η άλλη (ευέλικτη ζώνη) θα διαμορφώνεται «τοπικά» σε κάθε σχολείο. Η πρώτη ζώνη θα αποτελείται από ένα βασικό προσδιοριζόμενο «κεντρικό» κορμό μαθημάτων, η δε ελεύθερη ή ευέλικτη ζώνη θα διαφοροποιείται «τοπικά» και «θα λειτουργεί υποστηρικτικά με σκοπό την ανάληψη σε μεγαλύτερο βάθος των θεμάτων που εξετάζει το κυρίως πρόγραμμα». Όλα αυτά σημαίνουν ότι το σχολικό πρόγραμμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Δημοτικό, Γυμνάσιο) θα διαμορφώνεται στην πραγματικότητα σε ευθεία ανταπόκριση με την οικονομική δυνατότητα και την ταξική προέλευση του μαθητικού πληθυσμού. Στην «ανοικτή» ζώνη οι κοινωνικά και μορφωτικά αδύναμοι μαθητές θα ψευδοσυσχολούνται σε ένα φτηνό πρόγραμμα «ευκολότερων» και πιο προστάθ στις κοινωνικές εμπειρίες τους δραστηριοτήτων, συνυφών με τα θέματα των μαθημάτων κορμού, όπως π.χ. η ιγνογραφία, η ωδική, οι κατασκευές ή και σε τίποτα από όλα αυτά. Αντίθετα οι γόνιμοι των ευνοημένων κοινωνικών στρωμάτων - όντας από το περιβάλλον τους εξοικειωμένοι ή υποστηριζόμενοι από τα «ιδιαίτερα» μαθήματα - θα ακολουθούν ένα απαιτητικό θεωρητικό πρόγραμμα που θα συμπληρώνει τις γνώσεις τους και θα ενισχύει τις επιδόσεις τους στη γλώσσα, στα μαθηματικά και σε άλλα μαθήματα της γενικής παιδείας. Η εξάρτηση άλλωστε μεγάλου μέρους της λειτουργίας του σχολείου από την ικανότητά του να διαχειρίζεται «έξυμνα» τους πόρους του και να προσελκύει χρηματοδότες (για το σκοπό αυτό άλλωστε το ΕΣΥΠ προτείνει υπο-διευθυντή-μνατζερ σε κάθε σχολείο άνω των 100 μαθητών), καθώς και η προβλεπόμενη εξωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας με βάση - όπως διαφαίνεται - τις επιδόσεις των μαθητών σε περιφερειακές εξετάσεις θα επιτείνουν τη διαφοροποίηση του προγράμματος και την ταξική κατηγοριοποίηση των σχολείων.

Σημειώσεις:

1. Έκθεση επιτροπής του ΕΣΥΠ για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, <http://assets.in.gr/newspapers/reportofesyp.doc>, 11.7.2006.

* Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4-5 2006

Συνεχίζεται

Της

Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

* Η Ελένη Μηλιάρικολακή είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ

Σελίδα 9

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*

Μέρος έκτο

Το αποκεντρωμένο σχολείο αποτελεί δίχως άλλο τον εκπαιδευτικό παράδεισο των επιχειρήσεων για να επιβάλλουν τους όρους τους στο περιεχόμενο και στη λειτουργία του σχολείου, γεγονός που δεν κρύβει η έκθεση του ΕΣΥΠ. Όπως αναφέρει, ανάμεσα στις υποχρεώσεις του σχολείου είναι να αξιοποιεί τους «κοινωνικούς εταίρους» (ΤΑ, επιχειρήσεις και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, σύλλογοι γονέων) για την «υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου», μέσα από «διαδικασίες θεσμικού διαλόγου». Παράλληλα, τα νέα πολλαπλά και «πολυτροπικά» βιβλία με το «ηλεκτρονικό» και υπό διαρκή ανανέωση ηλεκτρονικό υλικό, αποτελούν προνομιακό πεδίο κερδοσκοπίας για τα 8 προαναφερόμενα αδελφά ιδρύματα, τους μονοπολιακούς εκδοτικούς οίκους και τα συγκροτήματα του τύπου, που θα συναγωνίζονται με πλουμιστά διδακτικά πακέτα, video και CD-Rom ποιος θα πρωτοκαταλάβει την κενή θέση του εκλιπόντος «ενός και μοναδικού εχειρουργού». Στη δε «ανοικτή» ζώνη του οι επιδοσι χορηγία και επιχειρηματίες - «παιδαγωγοί» θα παραβιάζουν κυριολεκτικά «ανοικτές θύρες», αφού καμία χρηματοδότηση δεν προβλέπεται γι' αυτή από τον κρατικό προϋπολογισμό. Προς το παρόν βέβαια η κατάσταση στο Δημοτικό βολείται με τα διάφορα προγράμματα-αγωγές που καταπονεί και χρηματοδοτεί η ίδια η ΕΕ. Παρόλα αυτά, με τη διαμεσολάβηση των τοπικών αρχών, μια σειρά προγράμματα έχουν ήδη εκχωρηθεί σε ιδιώτες. Ετσι ήδη σε πολλά σχολεία διάφορες βιομηχανίες τροφοίμων και αλυσιδές φαστ φουντ παραδίνουν μαθήματα αγωγής υγείας, πολυεθνικές της αυτοκινητοβιομηχανίας διδάσκουν «κυκλοφοριακή αγωγή», εταιρείες προφυλακτικών εκπαιδεύουν στη σεξουαλική αγωγή, ενώ ο ίδιος ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών μιλεί τους μαθητές στην επιχειρηματικότητα, καθώς παράλληλα με τη διαφοροποίηση στόχους της «ευέλικτης ζώνης» είναι να εμφυσήσει τα καπιταλιστικά πρότυπα ζωής και συμπεριφοράς μέσα από το παιχνίδι, τις ομαδικές εργασίες και άλλες διασκαδαστικές δραστηριότητες που εύχρα αποκαλούνται μορφές «διερευνητικής προσέγγισης» και «βιωματικής μάθησης». Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των αγωγών είναι η προσπάθεια να ενσταλαθούν στους μαθητές την αντίληψη ότι για τη μόλυνση του περιβάλλοντος, το κυκλοφοριακό πρόβλημα, τις σύγχρονες αρρώστιες, το διατροφικό σκάνδαλο κλπ. δε φταίει βασικά ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, αλλά ο καθένας που δε μαζεύει τα σκουπίδια από τις παραλίες, που χρησιμοποιεί άσκαπα το αυτοκίνητό του, δε ζει υγιεινά, δεν ξέρε να διαβάσει τις ετικέτες των προϊόντων, δεν προσφέρει εθελοντικά την εργασία του κλπ. ή όπως συνοψίζει το μήνυμά τους, το σχετικό πρόγραμμα της Κόκα-Κόλα: «Υπεύθυνο ενά, καλύτερο εμείς!» Κεντρική θέση στην ευέλικτη ζώνη κατέχουν τα προγράμματα που μαθαίνουν τους μαθητές να «σκέφτονται επιχειρηματικά» και ανταγωνιστικά. Δεν αποκλείεται μάλιστα στην πορεία να εμφανιστούν και σχολεία που για την καλύτερη «βιωματική» εμπέδωση των στόχων του μαθήματος, κυρίως όμως για την ενίσχυση των ισχυρών οικονομικών τους, θα επιδοθούν σε διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα της Ιρλανδίας αλλά και της Μ. Βρετανίας, όπου στο 75% των σχολείων σύλλογοι γονέων, μαθητές και εκπαιδευτικοί μετά τη λήξη των μαθημάτων αναλαμβάνουν υπεργολαβίες από διάφορες επιχειρήσεις, όπως τήρηση ισολογισμών, ασυσκευασία τροφοίμων κλπ.

Στο ίδιο πνεύμα και με τον ίδιο στόχο της ιδεολογικής χειραγώγησης των μαθητών μέσα από την απίστητη διδασκαλία και αποδιοργάνωση της σκέψης, είναι συντονισμένα και τα αναλυτικά προγράμματα, καθώς και τα βιβλία που από το Σεπτέμβρη διδάσκονται στα Δημοτικά σχολεία και τα Γυμνάσια.

Τα νέα αναλυτικά προγράμματα ρίχνουν το βάρος τους στην αποκαλούμενη «διαθεματική» προσέγγιση της γνώσης, μέσα από τον περιορισμό της διδασκαλίας των διακριτών μαθημάτων, στο όνομα της ενιαιοποίησης της γνώσης και της «ολιστικής» μάθησης. Ετσι, αντί οι μαθητές να διδάχονται συστηματικά και ολοκληρωμένα τη Γλώσσα, τη Φυσική, τα Μαθηματικά κλπ., αποκτούν μια κάποια ιδέα για όλα αυτά, για να τα ξαναπιάσουν στη συνέχεια περιστασιακά και παρεμπιπτόντως μέσα από την επεξεργασία ενός θέματος, που εξετάζεται «σφαιρικά» και «πολυπρισματικά», από τη σκοπιά διαφόρων μαθημάτων (διαθεματικότητα). Για παράδειγμα στην Ιστορία, αντί οι μαθητές να διδάχονται τη ροή των ιστορικών γεγονότων σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, να αναλύσουν τις αιτίες τους και να οδηγηθούν σε συμπεράσματα για τους νόμους της ιστορικής εξέλιξης, θα επιλέγουν ένα ιστορικό θέμα, όπως η μάχη στο Χάν της Τραβίας και θα το προσεγγίζουν μέσα από τη Γεωγραφία για τη Φωκίδα και την Παρνασσίδα. Τη Λογοτεχνία με ποιήματα και δημοτικά τραγούδια για τον Οδυσσέα Ανδρούτσο ή τον Ομιέρ Βριάννη, τη Λογογραφία για το ρόλο και τη σημασία των γονιών στην Τουρκοκρατία κλπ. Στα Θρησκευτικά πάλι θα διδάχονται πως ο Χριστός είναι το φως και στη συνέχεια «θα αιχμητήσουν για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται το φως από τη σκοπιά των άλλων επιστημών (Φυσική, Χημεία, Βιολογία)...². Και έτσι υπερδύνοντας οι μαθητές το «φως το αληθινό» με τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα και τη φασματική ευαισθησία των ματιών, είναι ολοφάνερο ότι ποτέ δε θα δουν το φως τους. Η αποθήωση της αποσπασματικότητας στο όνομα της αντιμετώπισής της! Αν μάλιστα σήμερα υπάρχουν πολλοί μαθητές που συγχέουν τα γεγονότα της 25ης Μαρτίου με εκείνα της 28ης Οκτωβρίου, αυτό είναι πάταμο. Αύριο είναι βέβαιο ότι αν συνεχιστεί αυτή η επικίνδυνη πολιτική ακόμη, οι περισσότεροι μαθητές θα ενταχθούν στην κατηγορία των αγράμματων και των λειτουργικά αναλφάβητων που πιστεύουν πως η Τζόκοντα είναι σοκολάτα και η Μαρία Αντουανέτα μάρκα τυριού.

Σημειώσεις:

1. Βλ. Προγράμματα «Νεανικής επιχειρηματικότητας».

2. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. Θρησκευτικά, παράδειγμα από υπό δημοσίευση εργασία, της Μ. Κουσαθανά.

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την Κομμουνιστική Επιθεώρηση τεύχος 4-5-2006

Συνεχίζεται

Της Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*
*Η Ελένη Μηλιάρονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ.

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία
Μέρος έβδομο

Το αποκεντρωμένο σχολείο αποτελεί δίχως άλλα τον εκπαιδευτικό παράδεισο των επιχειρήσεων για να επιβάλουν τους όρους τους στο περιεχόμενο και στη λειτουργία του σχολείου, γεγονός που δεν κρύβει η έκθεση του ΕΣΥΠ. Όπως αναφέρει, ανάμεσα στις υποχρεώσεις του σχολείου είναι να αξιοποιεί τους «κοινωνικούς εταίρους» (ΤΑ, επιχειρήσεις και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, σύλλογοι γονέων) για την «υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου», μέσα από «διαδικασίες θεσμικού διαλόγου». Παράλληλα, τα νέα πολλαπλά και «πολυτροπικά» βιβλία με το «πλούσιο» και υπό διαρκή ανανέωση ηλεκτρονικό υλικό αποτελούν προνομιακό πεδίο κερδοσκοπίας για τα 8 προαναφερθέντα αδελφά ιδρύματα, τους μονοπωλιακούς εκδοτικούς οίκους και τα συγκροτήματα του Τύπου, που θα συναντώνονται με πλούσια διδακτικά πακέτα, video και CD-Rom ποιος θα πρωτοκαταλάβει την κενή θέση του εκλιπόντος «ενός και μοναδικού εγχειριδίου». Στη δε «ανοικτή» ζώνη του οι επιδοδοί χορηγοί και επιχειρηματίες - «παιδαγωγοί» θα χρηματοδοτούν κυριολεκτικά «ανοιχτές θύρες», αφού καμία χρηματοδότηση δεν προβλέπεται γι' αυτήν από τον κρατικό προϋπολογισμό. Προς το παρόν βέβαια η κατάσταση στο Δημοτικό βολεύεται με τα διάφορα προγράμματα - αγωγές που κατευθύνει και χρηματοδοτεί η ίδια η ΕΕ. Παρ' όλα αυτά, με τη διαμεσολάβηση των τοπικών αρχών μια σειρά προγράμματα έχουν ήδη εκχωρηθεί σε ιδιώτες. Έτσι ήδη σε πολλά σχολεία διάφορες βιομηχανίες τροφοίμων και αλυσίδες φαστ φουντ παραδίνουν μαθήματα αγωγής Υγείας, πολυεθνικές της αυτοκινητοβιομηχανίας διδάσκουν «κυκλοφοριακή αγωγή», εταιρείες προφυλακτικών εκπαιδεύουν στη σεξουαλική αγωγή, ενώ ο ίδιος ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών μισεί τους μαθητές στην επιχειρηματικότητα, καθώς παράλληλα με τη διαφοροποίηση στόχος της «ευέλικτης ζώνης» είναι να εμφορήσει τα καπιταλιστικά πρότυπα ζωής και συμπεριφοράς μέσα από το παιχνίδι, τις ομαδικές εργασίες και άλλες διδακτικές δραστηριότητες που εύκολα αποκλίνουν μορφές «διερευνητικής προσέγγισης» και «βιωματικής μάθησης». Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των αγωγών είναι η προσπάθεια να ενσταλάξουν στους μαθητές την αντίληψη ότι για τη μόλυνση του περιβάλλοντος, το κυκλοφοριακό πρόβλημα, τις σύγχρονες αρρώστιες, τα διατροφικά σκάνδαλα κλπ. δε φταίει βασικά ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, αλλά ο καθένας που δε μαζεύει τα σκουπίδια από τις παραλίες, που χρησιμοποιεί άσκοπα το αυτοκίνητό του, δε ζει υγιεινά, δεν ξέρι να διαβάσει τις ετικέτες των προϊόντων, δεν προσφέρει εθελοντικά την εργασία του κλπ. ή όπως συνοψίζει το μήνυμά τους, το σχετικό πρόγραμμα της Κάκα-Κάλα: «Υπεύθυνο εγώ, καλύτερο εμείς!» Κεντρική θέση στην ευέλικτη ζώνη κατέχουν τα προγράμματα που μαθαίνουν τους μαθητές να «σκέφτονται επιχειρηματικά» και ανταγωνιστικά. Δεν αποκλείεται μάλιστα στην πορεία να εμφανιστούν και σχολεία που για την καλύτερη «βιωματική» εμπέδωση των στόχων του μαθήματος, κυρίως όμως για την ενίσχυση των ισχνών οικονομικών τους, θα επιδοθούν σε διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Χαρακτηριστικό είναι τα παραδείγματα της Ιρλανδίας αλλά και της Μ. Βρετανίας, όπου στο 75% των σχολείων σύλλογοι γονέων, μαθητές και εκπαιδευτικοί μετά τη λήξη των μαθημάτων αναλαμβάνουν υπεργολαβίες από διάφορες επιχειρήσεις, όπως πτήρηση ισολογισμών, συσκευασία τροφίμων κλπ.

Στο ίδιο πνεύμα και με τον ίδιο στόχο της ιδεολογικής χειραγώγησης των μαθητών μέσα από την απίστευτη διάχυση και αποδιοργάνωση της σκέψης είναι συντονισμένα και τα αναλυτικά προγράμματα καθώς και τα βιβλία που από το Σεπτέμβρη διδάσκονται στα Δημοτικά σχολεία και τα Γυμνάσια.

Τα νέα αναλυτικά προγράμματα ρίχνουν το βάρος τους στην αποκαλούμενη «βιωματική» προσέγγιση της γνώσης, μέσα από τον περιορισμό της διδασκαλίας των διακριτών μαθημάτων, στο όνομα της εννοιοποίησης της γνώσης και της «ολιστικής» μάθησης. Έτσι, αντί οι μαθητές να διδάχονται συστηματικά και ολοκληρωμένα τη Γλώσσα, τη Φυσική, τα Μαθηματικά κλπ., αποκτούν μια κάποια ιδέα για όλα αυτά, για να τα ξαναπιάσουν στη συνέχεια περιστασιακά και παρεμπιπτόντως μέσα από την επεξεργασία ενός θέματος, που εξετάζεται «σφαιρικά» και «πολυρισμικά», από τη σκοπιά διαφόρων μαθημάτων (διαθεματικότητα). Για παράδειγμα στην Ιστορία, αντί οι μαθητές να διδάχονται τη ροή των ιστορικών γεγονότων σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, να αναλύσουν τις αιτίες τους και να οδηγηθούν σε συμπεράσματα για τους νόμους της ιστορικής εξέλιξης, θα επιλέγουν ένα ιστορικό θέμα, όπως η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς και θα το προσεγγίζουν μέσα από τη Γεωγραφία για τη Φωκίδα και την Παρνασσίδα. Τη Λογοτεχνία με ποιήματα και δημοτικά τραγούδια για τον Οδυσσέα Ανδρούτσο ή τον Ομέρ Βρυώνη, τη Λαογραφία για το ρόλο και τη σημασία των χανιών στην Τουρκοκρατία κλπ. Στα Θρησκευτικά πάλι θα διδάχονται πως ο Χριστός είναι το φως και στη συνέχεια «θα συζητήσουν για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται το φως από τη σκοπιά των άλλων επιστημών (Φυσική, Χημεία, Βιολογία)...². Και έτσι μερδεύοντας οι μαθητές το «φως το αληθινό» με τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα και τη φασματική ευαισθησία των ματιών είναι ολοφάνερο ότι ποτέ δε θα δουν το φως τους. Η αποβέωση της αποσασματικότητας στο όνομα της αντιμετώπισής της! Αν, μάλιστα, σήμερα υπάρχουν πολλοί μαθητές που συγχέουν τα γεγονότα της 25ης Μαρτίου με εκείνα της 28ης Οκτωβρίου αυτό είναι μάρκα τυρού.

Σημειώσεις:

1. Βλ. Προγράμματα «Νεανικής επιχειρηματικότητας»
2. Διαθεματικό Ενταίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών. Θρησκευτικά, παράδειγμα από υπό δημοσίευση εργασία, της Μ. Κουσαβάνη.

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4 - 5 2006

(Συνεχίζεται)

*Η Ελένη Μηλιάρη-Κολακή είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*
Μέρος 4^ο δόσο

Η εξέταση, η υποκατάσταση και η ανύψωση της επιστημονικής γνώσης με τη μυθοπλασία και τη θεολογική ερμηνεία της πραγματικότητας δεν είναι όμως το μοναδικό πρόβλημα των νέων βιβλίων και αναλυτικών προγραμμάτων. Στη βάση των οδηγιών του ΟΟΣΑ και των διαγνώσεων της Πίζα, που διερευνούν δεξιότητες και όχι διανοητικές ικανότητες (π.χ. στις εξετάσεις κατανόησης κειμένου ελέγχεται η ικανότητα χρήσης οδικού χάρτη ή τηλεφωνικού καταλόγου), εισάγεται η ωφελμιστική αντίληψη για τη γνώση. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, που τις ριζές της πρέπει να αναζητήσουμε στις αντιδραστικές αμερικάνικες θεωρίες του πραγματισμού, χρήσιμη είναι μόνο η γνώση που φέρνει άμεσες «πληρωμές», η εκπαίδευση δηλαδή του μαθητή σε χρηστικές και επικοινωνιακές δεξιότητες για την καθημερινή και επαγγελματική του ζωή, σε βάρος της γενικής μόρφωσης, την οποία το σύγχρονο επιχειρηματικό πνεύμα εξορκίζει σαν περιττή πολυτέλεια για τους πολλούς. Πρόκειται για την αποκαλούμενη «μεταγνωστική στρατηγική» της «εκμύησης της μάθησης», την εκγύμναση δηλαδή των μαθητών στη βασικότερη δεξιότητα επιβίωσης μέσα στη ζούγκλα της καπιταλιστικής «αγοράς»: Να «μάθουν πώς θα μαθαίνουν» διά βίου μόνον αυτό που θεωρούνται χρήσιμα για τους εργοδότες και το καπιταλιστικό σύστημα γενικά.

Ετσι, η διδασκαλία της γλώσσας στο Δημοτικό μετατοπίζεται από τα λογοτεχνικά και άλλα δόκιμα κείμενα στα βιογραφικά σημειώματα, τις επιστολές, τις προσκλήσεις σε πάρτι, τις οδηγίες χρήσης οικιακών συσκευών και ηλεκτρονικών παιχνιδιών ή σε συνταγές μαγειρικής. Διαρρηγνύεται δηλαδή η διαλεκτική σχέση ανάμεσα στις δύο λειτουργίες της γλώσσας, την επικοινωνιακή και αυτή που συνδέεται με την οργάνωση της γνώσης και της σκέψης του ανθρώπου, περιορίζεται η ανάπτυξη της γλώσσας και του λόγου στα απαραίτητα για μια στοιχειώδη επικοινωνία στην καθημερινότητα - όπως διδάσκεται μια ξένη γλώσσα για λόγους τουριστικούς.

Όσο, μάλιστα, διευρύνεται αυτή η επιστροφή στην εμπειρική γνώση και σε θεολογικές ερμηνείες των φαινομένων, στα προεπιστημονικά δηλαδή στάδια της ανθρώπινης σκέψης, τόσο συστηματοποιείται και επαυξάνεται η πλύση εγκεφάλου. Εκσυγχρονίζεται το αστικό ιδεολογικό οπλοστάσιο: Οι ιδέες του διαλόγου και της συνεργασίας των αντίθετων πλευρών για να αποφευχθούν οι κρίσεις, η αντίληψη της «συμμετοχικής δημοκρατίας» και του εθελοντισμού για να καλύτερώσουμε τη ζωή μας και να μαλώσουμε τα προβλημάτά μας, η προβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως κοτίδας ελευθερίας, δημοκρατίας, ανθρωπισμού, πολιτισμού και κοινωνικής ευαισθησίας κ.ά., παραμοιεύουν σχεδόν σε κάθε σελίδα των νέων βιβλίων, για να τριπλώσουν στο παιδικό και νεανικό μυαλό και να προετοιμάσουν τους αυριανούς «ενεργούς πολίτες», δηλαδή τους σύγχρονους μισωτούς σκλάβους που θα αποδέχονται την καπιταλιστική σκλαβιά.

Η έκθεση, μάλιστα, του ΕΣΥΠ προβλέπει την αλλαγή των σημερινών αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων σε ακόμη πιο αντιδραστική κατεύθυνση, καθώς τα βασικά προβλήματα που εντοπίζει σε αυτά είναι: α) Η «ομοιομορφία» των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων για όλους τους μαθητές της επικράτειας, που προφανώς δε συμβιβάζεται με το στόχο της περαιτέρω ταξικής διαφοροποίησης της εκπαίδευσης με βάση «τα διαφορετικά ενδιαφέροντα, τις ιδιαιτερότητες και το διαφορετικό επίπεδο των μαθητών». β) Το γεγονός ότι δεν είναι όσο χρεώζεται «ανοιχτά» και «ευέλικτα» στις προτεραιότητες της «τοπικής κοινωνίας» των επιχειρήσεων. Ειδικά για τα βιβλία υπογραμμίζει την ανάγκη να έχουν «ανοιχτά τα ιδεολογικά τους χαρτιά» με την εξάλειψη και των τελευταίων «ψηφιδιών «ουδετερότητας», για να εξασφαλιστεί με ακόμη μεγαλύτερη σαφήνεια η ταξική τοποθέτησή τους στο στρατόπεδο της κυρίαρχης ιδεολογίας. Κατά τα άλλα, η επιτροπή αντιμάχεται την αυθεντία του «μοναδικού και αδιαμφισβήτητου» σχολικού χειριδίου!

Για όσους πάλι πίστευαν ότι εξαίτιας της χαλάρωσης των φραγμών για το Λύκειο η άρχουσα τάξη εγκατέλειψε το σχέδιό της να διοχετεύσει το ωριπτερο τους κοινωνικά αδύναμους μαθητές στη διά βίου κατάρτιση και ψευτοασφάλιση, οι εξελίξεις τους διαψεύδουν. Το σχέδιο επανακάμπτει δριμύτερο και δόλιο όσο ποτέ. Ο πρόσφατος νόμος για την επαγγελματική εκπαίδευση¹ δεν έρχεται μόνο να διαιωνίσει το διπλό ταξικό δίκτυο Λύκειο - Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση, αλλά να το ανανεώσει και να το διευρύνει, διαχωρίζοντας το ανώτατο τεχνικοεπαγγελματικό σκέλος του σε Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) και Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ). Τα μόν πρώτα εμφανίζονται ως καλύτερη εκδοχή των ΤΕΕ και Ιστίμια με το Γενικό Λύκειο, ενώ στην πραγματικότητα ανακυκλώνουν την υποβάθμιση της πρόκλησης τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΕΕ). Οι δε δεύτερες, με ένα πρόγραμμα πρακτικών δεξιοτήτων, αποτελούν ένα είδος χρόνης των «υπερσύντων» μαθητών, χωρίς διέξοδο. Και τα δύο, ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ, έχουν ως έξοδο διαφυγής τη ληξιπρόθεσμη κατάρτιση στα αδιεξόδια και κυρίως ιδιωτικά ΙΕΚ και ΚΕΚ. Για τους αποφοίτους των ΕΠΑΛ, ωστόσο, προβλέπεται και η δυνατότητα, εφόσον επιτύχουν σε ενιαίες με τους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου πανελλαδικές εξετάσεις, να εισαχθούν σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ.

Για να ανατραπεί ο συσχετισμός των μαθητών μεταξύ της Γενικής και της Τεχνικής εκπαίδευσης, ώστε η πλειοψηφία των μαθητών (50% - 70%) να επιλέγει την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΕ, η κυβέρνηση χρησιμοποιεί και το καρότο των αναβαθμισμένων τάχα ΕΠΑΛ, κυρίως όμως το μαστίγιο.

1. Νόμος 3475/06 «Οργάνωση και Λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης»

*Το άρθρο αναδομησιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4 - 5 2006

(Συνεχίζεται)

της Ελένης Μηλιανοκολάκη

Η Ελένη Μηλιανοκολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ.

Σελίδα 9

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*
Μέρος ένατο

Τα μέτρα που σήμερα δρομολογούνται, με βάση τις ήδη θεσμοθετημένες διατάξεις και τα προβλεπόμενα στην Εκθεση του ΕΣΥΠ, συνιστούν ένα καλά επεξεργασμένο και αδιαπέραστο πλέγμα ταξικών φραγμών, που περιλαμβάνει:

1. Τη μορφωτική καθήλωση των μαθητών που προέρχονται από λαικά στρώματα μέσα από το διαφοροποιημένο πρόγραμμα και την ανισοτήτα των αποκεντρωμένων σχολείων, με άλλοθι τις διαφορετικές ανάγκες και τις περιορισμένες δυνατότητές τους, καθήλωση που θα ξεκινή από το Δημοτικό. Στη συνέχεια οι μαθητές αυτοί, εφόσον αποκτήσουν το απολυτήριο του Γυμνασίου με περιφερειακές εξετάσεις στη Γ' τάξη του, αποδιοργανωμένοι από το αποχουνωτικό πρόγραμμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, θα οδηγούνται απορριπτόμενοι, ως σφάγια, σε μια άνοση μάχη διαρκών αξιολογήσεων και εξετάσεων πάνω στην εντελώς ξένη γ' αυτούς απαιτητική και «ακαδημαϊκά προσανατολισμένη» ύλη του Λυκείου. Η μάχη αυτή θα ξεκινή με:
2. Την καθιέρωση «κονικών» εξετάσεων στην Α' τάξη του Λυκείου, στο τέλος της οποίας θα γίνεται το ξεδιάλεγμα των μαθητών που θα ακολουθήσουν το Γενικό Λύκειο, το ΕΠΑΛ ή τις ΕΠΑΣ. Πρόκειται για μια πρόβα τζενεράλε των περιφερειακών και πανελλαδικών εξετάσεων επιλογής για την ανώτατη εκπαίδευση, που θα ακολουθήσουν στη Β' και Γ' τάξη του Λυκείου, ώστε οι «ανεπιδεχτοι» μαθητές να συνειδητοποιήσουν έμπρακτα ότι δε διαθέτουν τις απαιτούμενες για το Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ) και την ανώτατη εκπαίδευση «κλίσεις». Στη συνέχεια θα συμβουλευτούνται πατρικά, από ειδικά και με κρατικά έξοδα σπουδαγμένους για τον ανέντιμο αυτό ρόλο εκπαιδευτικούς, να επενδύσουν σε ένα άλλο, καλύτερο μάστιγα από του Λυκείου, μέλλο, μια και τα «ενδιαφέροντά» τους κλίνουν περισσότερο προς τις πρακτικές ενασχολήσεις. Με τον τρόπο αυτό έγκαιρα και «ναίμακτα» οι μαθητές θα εσωτερικεύουν την «κατωτερότητά» τους και με μειωμένες τις απαιτήσεις τους θα οδεύουν προς τα ΕΠΑΛ ή τις ΕΠΑΣ, ανάλογα με τις υποδείξεις του Γραφείου Επαγγελματικού Προσανατολισμού που εδρεύει πλέον σε κάθε σχολείο για να διευθετεί τη σημαντικότερη λειτουργία του: Την ταξική επιλογή.
3. Για όσους παρ' όλα αυτά αγνοήσουν τις προειδοποιήσεις και αποτολμήσουν να συνεχίσουν στο Λύκειο, προβλέπονται πολλαπλάσια και πυκνότερα εξεταστικά φίλτρα, που θα ξεκινούν με τις περιφερειακές εξετάσεις στη Β' Λυκείου, θα συνεχίζονται με περιφερειακές (στα Γενικά μαθήματα) και πανελλαδικές (στα μαθήματα κατεύθυνσης) εξετάσεις στη Γ' Λυκείου και θα ολοκληρώνονται με τη βάση του 10 και τις εξεταστικές δοκιμασίες στο πιθανολογούμενο προπαρασκευαστικό έτος των ΑΕΙ ΤΕΙ.

Το προτεινόμενο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών είναι κυριολεκτικά σύστημα-λαιμητόμος, ένας μηχανισμός μαζικού αποκλεισμού των κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερων μαθητών όχι μόνον από το Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ), αλλά και από το Επαγγελματικό (ΕΠΑΛ). Διαφαίνεται, δηλαδή, η πρόθεση το πλήθος των μαθητών να κατευθυνθεί στην ψευτοκατάρτιση των ΕΠΑΣ, χωρίς ούτε καν ένα σχετικό υπόβαθρο γενικής παιδείας. Κι αυτό γιατί η καθιέρωση περιφερειακών εξετάσεων για την αποφοίτηση από το Λύκειο, που το αποτέλεσμα τους θα μετρά για την εισαγωγή στα ΑΕΙ - ΤΕΙ, σημαίνει ότι τόσο το ΓΕΛ όσο και τα ΕΠΑΛ προορίζονται αποκλειστικά για εκείνους που μπορούν να συνεχίσουν στην ανώτατη εκπαίδευση, για τους μισούς δηλαδή περίπου μαθητές, που όπως δείχνουν οι σημερινές στατιστικές μπορούν να συγκεντρώσουν τη βάση του 10. Πράγματι, τα θέματα σε τέτοιο είδος περιφερειακές ή πανελλαδικές εξετάσεις είναι ενιαία για τους μαθητές των ακριβών ιδιωτικών σχολείων και για εκείνους των εργατικών συνδικιών και της φτωχής αγροτικής υπαίθρου. Αντιμετωπίζουν δηλαδή με ίσους όρους μαθητές που προέρχονται από εντελώς άνομο κοινωνικό και μορφωτικό περιβάλλον, με προφανή σκοπό την απομάκρυνση των «αδύνατων» μαθητών, αυτών των «ανεπιθύμητων» του Λυκείου, που με τα μέτρα για την υποχρεωτική εκπαίδευση θα αυξηθούν δραματικά.

Η Εκθεση μάλιστα του ΕΣΥΠ υπογραμμίζει με ιδιαίτερη έμφαση την ανάγκη να ενισχυθεί ο ελιτίστικος χαρακτήρας του Λυκείου, σημειώνοντας ότι «το Λύκειο οφείλει να έχει τελείως διαφορετικό προσανατολισμό από το Γυμνάσιο», προσφέροντας «τη γνώση στους μαθητές με ουσιαστικό επιστημονικό τρόπο». Έννοει ασφαλώς ότι στο Λύκειο δεν έχουν καμία θέση οι εμπειρικο-βιομηχανικές ενασχολήσεις αμάθειας, που είναι για τους πολλούς, καθώς χρειάζεται με απόλυτη αυστηρότητα και συνέπεια να αφοσιωθεί στην επιλεκτική λειτουργία του για την προετοιμασία και την κατόρθωση των αυριανών «ειδικών» στις ανώτατες σχολές. Γι' αυτό άλλωστε ο μονόλευρος χαρακτήρας του Λυκείου ως προθάλαμου για την Ανώτατη Εκπαίδευση όχι μόνο διατηρείται, αλλά ενισχύεται με την αύξηση των ωρών στις κατευθύνσεις. Για να κατανοηθούν καλύτερα οι κυβερνητικές προθέσεις για τη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση θα πρέπει να συμπληρωθούν οι πληροφορίες - και όπως φαίνεται προσημωφνημένες με την κυβέρνηση - κινήσεις των προέδρων των ΤΕΙ, οι οποίοι αποδεχόμενοι τη βάση του 10 προσχωρούν στο διάλογο για το νέο Νέμο Παιδείας με στόχο να αλλάξει η κατάσταση των ΤΕΙ, με την απόδοση σε αυτά τυπικής «ακαδημαϊκής» ισότητας με τα ΑΕΙ. Η εξέλιξη αυτή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα υποδέστερα ΕΠΑΛ το πιθανότερο θα αποτελούν τον προθάλαμο για τα υποδέστερα ΤΕΙ και τα ΓΕΛ για τα ΑΕΙ. Βεβαίως, θα πρέπει για άλλη μια φορά να υπογραμμίσουμε ότι αυτή η ασφυκτική εξάρτηση του προγράμματος και της λειτουργίας του Λυκείου με τη διαδικασία επιλογής και η μετατροπή του από την Α' τάξη σε προπαρασκευαστήριο διαρκών εξετάσεων θα εντινάζει και πάλι στα ψηφί τη ζήτηση της «παραιοδείας», οδειάζοντας τις τόσες των γονιών για να γεμίσουν εκείνες των μεγαλοφροντιστηρίων.

*** Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4-5 2006**

Συνεχίζεται

 Της
Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

* Η Ελένη Μηλιαρωνικόλακη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του Κόμματος

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*

Μέρος δέκατο

ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Η αντιμετώπιση αυτής της βαθιά αντιδραστικής πολιτικής απαιτεί ρήξη με όλο το σύστημα επιβολής της, που εκτός από την κυβέρνηση της ΝΔ και την ΕΕ περιλαμβάνει και το ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ δεν ταυτίζεται μόνο σε όλα τα κεντρικά σημεία με την κυβέρνηση, αλλά πλειοδοτεί στην παρουσίαση της μεταρρυθμιστικής εκπαιδευτικής πολιτικής υπέρ του κεφαλαίου ως ριζοσπαστικής και ρηζικέλευσης, καταγγέλλοντας την κυβέρνηση για άτολμο και ανεπαρκή βηματισμό εξαιτίας του συντηρητισμού και του κρατισμού που τη διέπει. Όπως δηλώνει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ: «Είμαστε δυο δρόμοι που τέμνονται (σημ. στην αναθεώρηση του άρθρου 16), αλλά πάνε σε διαφορετικές κατευθύνσεις... Η ΝΔ αποβλέπει στη χειραγώγηση της παιδείας, ενισχύοντας τον ασφυκτικό έλεγχο της κεντρικής διοίκησης πάνω της»¹.

Συνήθως το ΠΑΣΟΚ προηγείται από τη ΝΔ στην επεξεργασία των αντιδραστικών εκπαιδευτικών θέσεων, όπως στις θέσεις του για την αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και το «Νέο Πανεπιστήμιο»². Στις θέσεις αυτές προαναγγέλλεται το κυρίως περιεχόμενο του προσχεδίου για το Νόμο-Πλαίσιο σε μια κατεύθυνση όμως πλήρους αυτοτέλειας και ιδιωτικοποίησης των πανεπιστημίων. Οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ για την Ανώτατη Εκπαίδευση προβλέπουν για παράδειγμα την κατάργηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τον έλεγχο της νομιμότητας των δαπανών των ΑΕΙ και την αντικατάστασή του από ελέγχους του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, όπως γίνεται στις Ανώνυμες Εταιρείες, καθώς και τη μετατροπή του δημοσιογραφικού καθεστώτος του διοικητικού προσωπικού σε ιδιωτικό. Με άλλα λόγια, το ΠΑΣΟΚ προτείνει την κατάργηση της λειτουργίας των ανώτατων ιδρυμάτων ως ΝΠΔΔ! Ακόμη το ΠΑΣΟΚ προτάζει την άμεση υποβάθμιση των πανεπιστημιακών σπουδών με τη μετατροπή τους σε σπουδαιότες, χύδην, μαθήσεις «για να μπορεί ο νέος», όπως ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ διακηρύττει. «να δοκιμάζει στη διάρκεια των σπουδών του από σχολή σε σχολή, από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο, για να μπορεί να διαμορφώσει το δικό του μέλλον, το δικό του επένδυμα, σύμφωνα με τις ανάγκες του, σύμφωνα με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας»³. Ακόμη το ΠΑΣΟΚ προτείνει τη συρρίκνωση του επιστημονικού περιεχομένου των σπουδών, προκειμένου να συμπληρωθούν «με δεξιοτήτες» του «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», όπως οργάνωση της εργασίας, οργάνωση έργων, διαπραγματεύσεις, συνεργασία και ομαδική δουλιά, δημιουργικότητα και καινοτομία, γραπτή και προφορική επικοινωνία, διεθνής οπτική, διαμόρφωση μιας «κουλτούρας καινοτομίας», με όλα αυτά δηλαδή που θα βοηθούσαν το νέο απόφοιτο να συμμεριστεί σε βάθος τις απαιτήσεις του εργοδότη του.

Αντίστοιχα και πολύ πριν ολοκληρωθεί το πόρισμα της επιτροπής του ΕΣΥΠ για την αποκέντρωση των σχολείων, το ΠΑΣΟΚ έχει δημοσιεύσει σχέδιο πρότασής του για το «Ανοικτό στην Κοινωνία Σχολείο»⁴. Στο κείμενο αυτό η διεκδίκηση για ίσα δικαιώματα στη μάθηση και στον κοινωνικό πλούτο αποκαλείται αυταπάτη και χίμαιρα και αντικαθίσταται με το αίτημα για «ίσες δυνατότητες και ίσες ευκαιρίες όχι μόνο στους ικανούς και προικισμένους, αλλά σε κάθε πολίτη σύμφωνα με τις δυνατότητες, τις κλίσεις και τις δεξιότητές του», σύνθημα που νομιμοποιεί τη μορφωτική και την κοινωνική ανισότητα στη βάση των χαρακτηρισμών που η Φύση μοιράζει ανισότητα τάχα στους ανθρώπους. Η αποκέντρωση της εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις, στο κείμενο αυτό, βαφτίζεται εύστοχα «δημοκρατική συμμετοχή» και η αξιολόγησή της με τα κριτήρια της αγοράς «κοινωνική λογοδοσία». Ως βασικότερες αδυναμίες του περιεχομένου της εκπαίδευσης σημειώνονται: «Η απουσία διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης, η έλλειψη σύνδεσης της σχολικής γνώσης με την καθημερινή εμπειρία ζωής, καθώς και τις λεγόμενες "δεξιότητες ζωής" (δεξιότητες επικοινωνίας, κοινωνικότητας, συνεργασίας, ανάπτυξη διερευνητικών ικανοτήτων κ.ά.) και κυρίως το να "μάθει κανείς πώς να μαθαίνει" και τέλος η "αδυναμία του σχολικού προγράμματος να παρέξει ευελξία σε εξοχικευμένες προτιμήσεις ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα του μαθητή».

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών και μια σειρά άλλων προβλημάτων του «παροδοσικού σχολείου» και προπαντός για την ενίσχυση της «δημοκρατικής συμμετοχής» προτείνεται το «όνειρο» στη λήψη των αποφάσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσα από την κοινωνική διαβούλευση και τον αρμονικό διάλογο των «κοινωνικών εταίρων» που είναι οι εκπαιδευτικοί, η μαθητική κοινότητα του Λυκείου, οι σύλλογοι γονέων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι παραγωγικοί και κοινωνικοί φορείς της περιοχής. Όλοι αυτοί ισότιμα δίνουν και δημιουργικά - μιας και τα συμφέροντά τους συμπιπτούν, συμπληρώνουμε εμείς - θα συνοψιφούν για το τμήμα του προγράμματος σπουδών που δε θα ρυθμίζεται κεντρικά (30% όπως και στην πρόταση της επιτροπής του ΕΣΥΠ), τη χρηματοδότηση σχολικών υποδομών (μέχρις ενός σημείου), την επιλογή βοηθητικού διδακτικού προσωπικού, την επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού, την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας και την αξιοποίηση των υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού της για την εξυπηρέτηση της τοπικής κοινωνίας! Αντίστοιχα, σε επίπεδο νομού προβλέπεται η συγκρότηση Ειδικών Συντονιστικών Συμβουλίων με εκπροσώπους όλων των προαναφερθέντων «κοινωνικών εταίρων» και εκπρόσωπο του ΥΠΕΠΘ που θα αποφασίζουν για το μοντέλο διοίκησης και παιδαγωγικής καθοδήγησης του νομού (!) και την κατανομή των πόρων ανάλογα με το βαθμό προώθησης από την κάθε σχολική μονάδα των εθνικών και τοπικών στόχων. Είναι ολοφάνερο ότι σε ένα σχολείο που αναζητά χρηματοδότη για να επιβιώσει, απ' όλους αυτούς που δημοκρατικά και συμμετοχικά θα διαβουλευόταν, οι μόνοι τελικά που θα επηρέαζαν τη θέλησή τους δε θα είναι ούτε οι γονείς ούτε οι μαθητές ούτε τα εργατικά σωματεία, αλλά εκείνοι που έχουν την εξουσία και το χρήμα. Με άλλα λόγια, η πρόταση του ΠΑΣΟΚ προβάλλει με πιο επιθετικό τρόπο το πνεύμα και το περιεχόμενο της Έκθεσης του ΕΣΥΠ, επιχερώντας μάλιστα να συγκάλυψει τον πραγματικό χαρακτήρα της αποκέντρωσης με το μανδύα του κοινωνικού διαλόγου και της συμμετοχής.

Σημειώσεις:

1. Ομιλία Γ. Παπανδρέου σε ημερίδα του ΠΑΣΟΚ με θέμα: «Νέα Γενιά και Αυτοδιοίκηση» 7.7.2006.
2. Εισηγητική ομιλία Μ. Δαμανάκη στη σύσκεψη του ΠΑΣΟΚ για το Νέο Πανεπιστήμιο, Ξενοδοχείο «Εσπέρια» 20.1.2006.
3. Ομιλία Γ. Παπανδρέου σε ημερίδα του ΠΑΣΟΚ με θέμα: «Νέα Γενιά και Αυτοδιοίκηση» 7.7.2006.
4. «Ανοικτό στην Κοινωνία Σχολείο». Συγγραφική ομάδα Μ. Δαμανάκη, Β. Κουλαϊδής, Α. Κόκκος, Κ. Λάμνις, Κ. Δημόπουλος, Αθήνα, Ιανουάριος 2006.

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4-5 2006

Συνεχίζεται

Της

Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

* Η Ελένη Μηλιάρονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του Κόμματος

Σελίδα 9

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία
Μέρος ενδέκατο

Επιζημιές όμως και αποπροσανατολιστικές είναι και οι θέσεις του Συνασπισμού για την Παιδεία. Δέσμιος του ευρωενωσιακού προσανατολισμού του εφευρίσκει και για τα επίμαχα αυτά θέματα της αυτοτέλειας και της αποκέντρωσης έναν άλλο δρόμο διαχείρισής τους. Έτσι, σύμφωνα με το Συνασπισμό, μια άλλη, πραγματική αυτοτέλεια είναι εφικτή, αυτή κατά την οποία το πανεπιστήμιο θα χρηματοδοτείται από το κράτος και στη συνέχεια θα διευθύνει ελεύθερα τις υποθέσεις του σύμφωνα με τους δικούς του «αυτοτελείς» σκοπούς, χωρίς καμία δέσμευση προς το κράτος και τις επιχειρήσεις. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει ο πρόεδρος του, η μάχη που δίνεται σήμερα στα πανεπιστήμια είναι μια «μάχη υπαρξιακή, ταυτότητας: Αν το πανεπιστήμιο θα είναι αυτοτελές, ανεξάρτητο, χώρος ιδεών, χώρος αδιών ή αν θα προσδεθεί στις ιδιωτικές επιχειρήσεις»¹. Για το Συνασπισμό, δηλαδή, η εκπαίδευση και στην προκειμένη περίπτωση το πανεπιστήμιο - που είναι ισχυρός ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους - είναι μια αμόλυπτη ημίσιδη ελευθερίας που ανεξάρτητα από οικονομικές, ιδεολογικές, πολιτικές επιρροές εργάζεται ουδέτερα για το καλό της επιστήμης και της ανθρωπότητας. Στη συνέχεια, μάλιστα, επειδή προφανώς και ο ίδιος ο πρόεδρος του Συνασπισμού καταλαβαίνει πόσο αφελές, αν όχι υποκριτικό είναι να υποστηρίζει κανείς ότι μπορεί να υπάρξει ανεξαρτησία του πανεπιστημίου από την οικονομία, τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και το κράτος που τις περιφρουρεί, προτείνει μια άλλη... αγορά! «Και γιατί να παράγει γι' αυτήν την αγορά το πανεπιστήμιο και όχι για μία αγορά που πρέπει να είναι καλύτερη;» διερωτάται, για να απαντήσει στη συνέχεια μόνος του ότι «το θέμα δεν είναι το πανεπιστήμιο να προσαρμόζεται στην αγορά, αλλά η αγορά στο πανεπιστήμιο», μέσα από «ένα μοντέλο ανάπτυξης που θα στρίβεται στην υψηλή ποιότητα εργασίας, στην τεχνολογία, στην έρευνα». Εδώ ο Συνασπισμός διεκδικεί το βραβείο της παγκόσμιας πρωτοτυπίας. Γιατί ποτέ στην Ιστορία δεν υπήρξε ένα κοινωνικό σύστημα, στο οποίο το ιδεολογικό εποικοδόμημα να καθορίζει την παραγωγική βάση ούτε βεβαίως ο καπιταλισμός στον οποίο αναφέρεται σαφώς ο κ. Αλαβάνος.

Ο Συνασπισμός βέβαια κάθε άλλο παρά αγνοεί αυτό το βασικό συμπέρασμα του ιστορικού υλισμού. Η ρίζα αυτών των ανιστόρητων και αντιεπιστημονικών θέσεων βρίσκεται στην προσπάθεια του Συνασπισμού να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα: Την καθολική ορισμένων συνενπειών από την πολιτική των αναδιρθρώσεων χωρίς αμφισβήτηση των μονοπωλίων, της ΕΕ και γενικότερα της στρατηγικής που γεννά αυτή την εκπαιδευτική πολιτική. Ανάλογες είναι οι θέσεις του και στο ζήτημα της αποκέντρωσης της εκπαίδευσης. Ο Συνασπισμός τάσσεται υπέρ της τοπικής διαμόρφωσης του προγράμματος και της λειτουργίας των σχολείων, καθώς και υπέρ των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, της διαθεματικότητας και της ευέλικτης ζώνης, με κρατική όμως χρηματοδότηση και χωρίς επιχειρήσεις, σπέρνοντας αυταπάτες ότι με την παρέμβαση της τοπικής κοινωνίας θα δημιουργηθεί ένα δημοκρατικό και καλύτερο σχολείο, σε αντίθεση με την κυρίαρχη εκπαιδευτική πολιτική. Ακόμη όμως και στην ανύπαρκτη αυτή περίπτωση - που τα πράγματα θα ήταν όπως λέει ο Συνασπισμός - στην περίπτωση δηλαδή που το κράτος θα παραιτούνταν ολοσχερώς από την πολιτικοϊδεολογική κηδεμόνευση της εκπαίδευσης και πάλι το πρόβλημα της ταξικής διαφοροποίησης των σχολείων σύμφωνα με το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο της σχολικής και τοπικής κοινότητας θα ήταν παρόντο σε μια ταξικά διαμενόμενη κοινωνία. Βεβαίως, τέτοια ζητήματα δεν απασχολούν καθόλου το Συνασπισμό, ο οποίος για το μόνο που ενδιαφέρεται είναι να πηγάσει όσους προσπαθούν να ξεφύγουν από το δόκανο του δικομματισμού, στην «αριστερά» μεταμφιεσμένη λογική του συστήματος. Από τη στιγμή μάλιστα που για τον ΣΥΝ υπάρχει καλή και κακή αυτοτέλεια ή αποκέντρωση, το κίνημα πρέπει να μάχεται για να επιβάλλει την καλή εκδοχή τους. Στη βάση αυτή συντονίζεται και συνεργάζεται με το ΠΑΣΟΚ στο μαζικό κίνημα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και πρόσφατα στις κινητοποιήσεις των φοιτητών, ενάντια στο «αυταρχικό και συγκεντρωτικό μοντέλο εκπαίδευσης της Δεξιάς» και για μια άλλη αυτοτέλεια ή αποκέντρωση, όπως ο καθένας την εννοεί.

Παλλαϊκός αγώνας για την ενιαία λαϊκή Παιδεία

Όπως είναι γνωστό, οι υπερασπιστές της εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης υποστηρίζουν ότι η ευέλικτη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και η δραματική υποβάθμιση και υποκατάσταση της γνώσης από την κατάρτιση αποτελεί μια αναπόφευκτη εξέλιξη που προκύπτει νομοτελειακά από τις ανάγκες της διαρκώς μεταβαλλόμενης παραγωγής. Από την άλλη πλευρά, όπως είδαμε, η παραμορφωτική επίδραση του μονοπωλιακού ελέγχου στην επιστήμη, τις σπουδές και το μέλλον των αφοσιωτων, γεννά σε πολλούς την αντίληψη ότι η λύση βρίσκεται στην αποσύνδεση της εκπαίδευσης από την παραγωγή, σε μια πραγματική αυτοτέλεια ή αποκέντρωση της εκπαίδευσης από την παραγωγή, τις επιχειρήσεις και το κράτος τους. Οι δύο αυτές αντιλήψεις, παρότι φαίνονται και εμφανίζονται ως διμετρικά αντίθετες, έχουν ένα κοινό σημείο: Αποσυνδέουν την εκπαίδευση από τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής, από το ποιος τελικά είναι ο ιδιοκτήτης των μέσων παραγωγής.

Η πρώτη εκφράζεται από τα αστικά κόμματα (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ) και είναι η άποψη των ίδιων των ιδιοκτητών των μέσων παραγωγής που μέσα από αυτή επιδιώκουν - όπως είναι φυσικό - να αποκριθούν το γεγονός ότι η εκπαιδευτική πολιτική ανταποκρίνεται στα δικά τους ταξικά συμφέροντα που τα παρουσιάζουν ως συμφέροντα ολόκληρης της κοινωνίας.

Η δεύτερη εκφράζει αντίληψη του ΣΥΝ και εμφανίζεται ως αντίδραση στην αντικαπιταλιστική και αντιλαϊκή επίθεση. Πρόκειται για άποψη που παραγνωρίζει ότι η σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή έχει αντικειμενική βάση και καθορίζει την ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας σε όλες τις βαθμίδες της εξέλιξής της. Παραγνωρίζει δηλαδή ότι οι άνθρωποι δεν παράγουν τον υλικό αλλά ούτε τον πνευματικό πλούτο ο καθένας μόνος του. Τον δημιουργούν από κοινού μέσα σε καθορισμένες κοινωνικές σχέσεις, θεμελιώκοι στοιχεία των οποίων είναι σε ποια τάξη ανήκουν τα μέσα παραγωγής, με αποτέλεσμα η τάξη που κυριαρχεί στην υλική παραγωγή να κυριαρχεί και στην πνευματική. Οι λίγοι δηλαδή που κατέχουν τον υλικό πλούτο εξουσιάζουν και όλους τους τομείς του πολιτικοϊδεολογικού εποικοδομήματος, όπως και την εκπαίδευση.

Σημείωση:

1. Τοποθέτηση Α. Αλαβάνου στην προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση στη Βουλή για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Πρακτικά Βουλής, 26 - 5 - 2006

*Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση» τεύχος 4 - 5 2006

(Συνεχίζεται)

Της Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΧΗ*

*Η Ελένη Μηλιαρονικολάχη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ

Σελίδα 9

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία*
Μέρος δωδέκατο

Η λύση λοιπόν όχι μόνο δε βρίσκεται στην αποσύνδεση της εκπαίδευσης από την παραγωγή, αλλά στην αλλαγή των σχέσεων ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής, που προϋποθέτει ανατρεπτική αλλαγή της εξουσίας. Επομένως και η πόλη για μια εκπαίδευση στα μέτρα των σύγχρονων αναγκών του λαού και της νεολαίας συνδέεται με την πολιτική πόλη.

Σκληρή όμως είναι και η μάχη που πρέπει να δοθεί παράλληλα για το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς όπως σε όλα τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και στο πρόβλημα της Παιδείας δε συγκρούονται διαφορετικές προτάσεις διαχείρισης, αλλά δύο αντίπαλες στρατηγικές: Από τη μια πλευρά η διεθνής πολιτική κατεύθυνση του κεφαλαίου για εκπαίδευση και επιστήμη προσαρμοσμένες στις σύγχρονες ανάγκες του καπιταλισμού και από την άλλη το συμφέρον της εργατικής τάξης και των άλλων λαϊκών στρωμάτων για εκπαίδευση και επιστήμη στην υπηρεσία της καθολικής ευημερίας και εξέλιξης.

Για το ΚΚΕ είναι καθαρό ότι η εξέλιξη της επιστήμης και η πλατιά εφαρμογή της στην παραγωγή απαιτούν έναν άνθρωπο με πολύ υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο από εκείνα των προηγούμενων γενιών. Εναν άνθρωπο που θα διαθέτει γνώση των βασικών αρχών της επιστήμης που εφαρμόζεται στην παραγωγή, ταυτόχρονα όμως θα διαθέτει συνολική αντίληψη του οικονομικού και κοινωνικού συστήματός της. Αυτή είναι η βάση για να αναπτυχθούν εξελιγμένες και πολύπλευρες ικανότητες, όπως η πρωτοβουλία, η εφευρετικότητα και - όπως αναφέρει ο Μαρξ στο «Κεφάλαιο» - η «δυσθεσιμότητα του ανθρώπου για τις εναλλασσόμενες ανάγκες της σύγχρονης παραγωγής». Στις μέρες μας, άλλωστε, υπάρχουν όλες εκείνες οι υλικές προϋποθέσεις που καθιστούν το στόχο για ισχυροποίηση της γενικής παιδείας με την καθιέρωση αποκλειστικά δημόσιας δωρεάν δωδεκάχρονης βασικής (γενικής) εκπαίδευσης, στόχο που από το 1917 πρωτοδιατύπωσε η Οκτωβριανή Επανάσταση, ώριμο και ρεαλιστικό όσο ποτέ άλλοτε. Τόσο ρεαλιστικό που αναγκάζει το σύνολο των αντιπαλών πολιτικών και συνδικαλιστικών δυνάμεων να υποσχονται, παραχαράζοντάς τον, δωδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Μια εκπαίδευση όμως που κάθε άλλο παρά γενική και ενιαία είναι, αφού σε αυτήν εντάσσονται όλες οι ανούσιμες μορφές δευτεροβάθμιας «κατάρτισης», όπως τα τριβάθια ΕΠΑΣ.

Αντίθετα, η πρόταση για δωδεκάχρονη γενική εκπαίδευση μέσα από ένα ενιαίο δωδεκάχρονο Βασικό Υποχρεωτικό Σχολείο θεωρεί απαράδεκτη την ύπαρξη οποιασδήποτε διάκρισης και διαχωρισμού των μαθητών πριν τα 18 χρόνια της ενηλικίωσης, πριν δηλαδή ο νέος άνθρωπος να θέσει τις βάσεις της βιολογικής, ψυχικής και κοινωνικής του ανάπτυξης. Η άποψη ότι υπάρχουν μαθητές με μειωμένες δυνατότητες που «δεν παίρνουν τα γράμματα» είναι συνειδητό ψέμα. Κοινωνικοί και παιδαγωγικοί είναι οι λόγοι της δυσκολίας που εμφανίζουν πολλοί μαθητές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του σχολείου και όχι οι εγγενείς διανοητικές αδυναμίες τους και η ελλειπτική τους προσωπικότητα. Δεν είναι λοιπόν η παιδαγωγική που υπαγορεύει τη διαφοροποίηση του προγράμματος και των σχολείων, τον τερματισμό της γενικής εκπαίδευσης στα 15 ή στα 16 χρόνια, στη μέση του μεταβατικού σταδίου της εφηβείας. Η λειτουργία του αστικού σχολείου να νομιμοποιεί και να αναπαράγει την κοινωνική ανισότητα και την ταξική διαίρεση της κοινωνίας επιβάλλει αυτό τον πρόδρομο διαχωρισμό των μαθητών. Ας αφήσουν, λοιπόν, ο ΟΟΣΑ και οι κυβερνήσεις την υποκρισία ότι πρόκειται για προσαρμογή της εκπαίδευσης στις στομικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μαθητών, ώστε να αποκτήσουν όλοι ένα ελάχιστο επίπεδο γνώσεων ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Αντίθετα, μόνο μέσα από τη σφαιρική και ισότιμη ανάπτυξη του συνόλου των ικανοτήτων του ανθρώπου μπορούν να καλλιεργηθούν και να αναδειχθούν ιδιαίτερες ικανότητες και таланτα.

Το ενιαίο βασικό σχολείο προϋποθέτει ισότιμη παροχή γενικής μόρφωσης σε όλους, σε όμιες συνθήκες, χωρίς φραγμούς και διακρίσεις (κοινωνικές, γεωγραφικές, φυλετικές, θρησκευτικές κλπ.), μέσα από έναν τύπο σχολείου με ενιαία δομή, ενιαίο πρόγραμμα, ενιαία διοίκηση και λειτουργία, ενιαίο επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής και ενιαίο εκπαιδευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό. Γι' αυτό το ενιαίο σχολείο είναι αποκλειστικά δημόσιο και δωρεάν, που σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί τέλος στο παράλληλο κύκλωμα δημόσιας - ιδιωτικής εκπαίδευσης και να σταματήσει κάθε διαδικασία για «αποκέντρωση» των σχολείων και της χρηματοδότησής τους από τους επιχειρηματίες - χορηγούς, τους γονείς, την «τοπική κοινωνία». Το ενιαίο σχολείο ακόμη δεν μπορεί να έχει ξεχωριστές βαθμίδες (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια) ούτε να διαιρείται σε κατηγορίες και τύπους σχολείων (όπως Γενικό Λύκειο, Επαγγελματικό Λύκειο και Επαγγελματικές Σχολές) με σκοπό την παρεμπόδιση των κοινωνικά αδύναμων μαθητών να αναπτυχθούν μορφωτικά.

* Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση», τεύχος 4-5 2006

Συνεχίζεται

Της

Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*

* Η Ελένη Μηλιारονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του Κόμματος

Σελίδα 9

Το πανόραμα της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Παιδεία
Τελευταίο

Το βασικότερο, όμως, στοιχείο του δωδεκάχρονου σχολείου είναι ότι δε συνιστά μόνο ποσοτική αλλά κυρίως ποιοτική τωμή σε σχέση με το σημερινό αστικό σχολείο, καθώς δεν αποσκοπεί σε μια απλή μετάδοση γνώσεων ή σε εκγύμναση σε ορισμένες δεξιότητες. Το 12χρονο σχολείο στοχεύει στην αλόκληρη διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου μέσα από την ιαρόρηση καλλίεργια όλων των πλευρών της κοινωνικής προσωπικότητας, τη νήση, το συναισθήμα και τη βούληση, σε αντίθεση με τον εκχυδαισμό της εκπαίδευσης, τον εμπερισμό των τηλεοπτικού τύπου εκπαιδευτικών κουζί και παιχνιδιών και τις μηχανιστικές και αφύσικες συνδέσεις της «βιομηχανικότητας». Φροντίζει οι γνώσεις των μαθητών να στρίβονται σε ισχυρές βάσεις, επικεντρώνοντας την εργασία του στα πιο ανθεκτικά στο χρόνο και χρήσιμα στοιχεία της γνώσης, που είναι οι βασικοί νόμοι της φυσικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Νόμοι που το πρόγραμμα του ενιαίου σχολείου νοιάζεται να μην κατανοούνται μεμονωμένα και αποσπασματικά, αλλά μέσα στην αλληλοσύνδεσή τους και την ένταξή τους στους γενικότερους νόμους εξέλιξης της φύσης, της κοινωνίας και της νήσης. Και όλα αυτά με τη ζωντανή επικοινωνία του μαθητή με τη φύση και τον ανθρώπινο πολιτισμό. Και επειδή πρωταρχικό στοιχείο της κοινωνικής ζωής είναι η εργασία, το σχολείο πρέπει να ενσωματώνει βασικά στοιχεία της τεχνολογίας όχι για επαγγελματική εξειδίκευση, αλλά σαν αναπόσπαστο στοιχείο της γενικής παιδείας.

Το δωδεκάχρονο σχολείο αποτελεί συνέχεια μιας δίχρονης προσχολικής αγωγής και προσαποτόμενο για οποιαδήποτε επαγγελματική επιλογή, καθώς η δωδεκάχρονη γενική μόρφωση είναι στην εποχή μας το αναγκαίο υπόβαθρο για την άσκηση κάθε επαγγέλματος. Η απόκτηση επαγγελματικής ειδικότητας, για όσα επαγγέλματα την απαιτούν, εξασφαλίζεται είτε στην Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση είτε σε ένα σύστημα δημόσιων και δωρεάν Επαγγελματικών Σχολών. Οι Επαγγελματικές Σχολές θα παρέχουν ουσιαστική ειδικότητα και πλήρη επίδραση για την άσκηση επαγγέλματος, χωρίς να χρειάζονται διαδοχικές πιστοποίησης που αμφισβητούν και απαξιώνουν το πτυχίο. Παρόλληλα, τα κάθε είδους υποκατάστατα επαγγελματικής εκπαίδευσης, όπως τα ΙΕΚ - ΚΕΚ και οι άλλες μορφές, εφήμερης και εμπεριχρή μύθησης, πρέπει να καταργηθούν.

Η αμετάθετη σχέση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ειδικά της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την παραγωγή κάνει ακόμη πιο φανερά την ανάγκη για κατάρτιση των καπιταλιστικών σχέσεων που τη διέπουν. Γιατί η ρύθμιση της επιστήμης από την αγορά υποθηκεύει το μέλλον της επιστήμης και της κοινωνικής εξέλιξης. Λογικό επακόλουθο μιας επιστήμης, που έχει για στόχο της τον πλουτισμό μιας μόνο τάξης, είναι όλοι εκείνοι οι τομείς της έρευνας που δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντα της τάξης αυτής να παραμελούνται και να εγκαταλείπονται και η επιστήμη όχι μόνο μονόλευρα, αφύσικα και μερικά να αναπτύσσεται, αλλά και αντικοινωνικά να αξιολογείται. Η επιστήμη όμως είναι κοινωνικό δημιούργημα και κανείς δεν έχει το δικαίωμα να οικειοποιείται για ατομικό του όφελος τα αποτελέσματά της.

Ετσι, βασική θέση του ΚΚΕ για την Ανώτατη Εκπαίδευση είναι ο αναπροσανατολισμός της αποστολής των πανεπιστημίων, ώστε αντί για την «αειφορία» του κεφαλαίου να εργάζονται αποκλειστικά για την ανύψωση της υλικής και πνευματικής στάθμης του συνόλου του λαού. Η υλοποίηση αυτής της αποστολής προϋποθέτει, εκτός από την απαλλαγή τους από φροντίδες βιοπορισμού, τη συνένωση και συνεργασία όλων των διαθέσιμων επιστημονικών δυνάμεων και την εγκατάλειψη κάθε ιδέας για μεταξύ τους ανταγωνισμό στα ράφια της προίσορίας, όπου ανήκει. Η Ανώτατη Εκπαίδευση πρέπει να είναι ενιαία, με ιδρύματα ίδιου τύπου, που θα εξασφαλίζουν ευρύ κύκλο επιστημονικών αντικείμενων και τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού. Δεν μπορεί να εκπροσωπείται από λιγοστά «κέντρα αριστείας» που θα συγκεντρώνουν όλη την έρευνα, τα «μιαλά» και το χρήμα και σε πάμπλλα υποδομημένα ιδρύματα. Ο δε διαχωρισμός σε πανεπιστημιακά και μη πανεπιστημιακά -τεχνολογικά ιδρύματα πρέπει να εκλείψει με την κατάθεση των τμημάτων των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων στην Ανώτατη ή στην Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση σε συνάρτηση με τις ανάγκες της κοινωνικής και επιστημονικής εξέλιξης.

Ταυτόχρονα, ο κοινωνικός χαρακτήρας της επιστήμης έρχεται σε πλήρη αντίθεση όχι μόνον με την ύπαρξη ιδιωτικών πανεπιστημίων, αλλά και με την ιδιωτικοοικονομική λειτουργία των δημόσιων. Γι' αυτό η Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση είναι αποκλειστικά δημόσια και δωρεάν. Η εξασφάλιση όλης της απαιτούμενης χρηματοδότησης για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών και δραστηριοτήτων των ΑΕΙ είναι πρωταρχική υποχρέωση του κράτους, ώστε να απαλλαγεί η έρευνα από τον εναγκαλισμό των μονοπωλίων, να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο πανεπιστημιακή μόρφωση για όλους τους φοιτητές και να εξασφαλιστεί η ισότητα των ιδρυμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση ενδιαφέρεται να προετοιμάσει ένα επιστημονικό δυναμικό ικανό να διεκπεραιώνει με ελεύθερη κρίση, αυτονομία και δημιουργικότητα το ρόλο του στο σύστημα της κοινωνικής παραγωγής και όχι ένα ημιμαθές βοηθητικό προσωπικό για κάθε χρήση. Αυτό σημαίνει ότι καμία θέση δεν έχουν στην Ανώτατη Εκπαίδευση τριχρόνες και δίχρονες ευκαιριακές σπουδές κατάρτισης και διδασκαλίας μαθησίων. Η επιστήμη δεν είναι εμπόρευμα, ληξιαρχέμεσες χρηστικές δεξιότητες για τις ανάγκες της αγοράς, αλλά η προσπάθεια του ανθρώπου να κατακτήσει τα διαχρονικά στοιχεία της φυσικής και κοινωνικής πραγματικότητας, τους εσωτερικούς νόμους και αρχές που την κυβερνούν. Γι' αυτό απαιτούνται ενιαίες προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, ώστε οι πρώτες να παρέχουν πλήρη επιστημονική επάρκεια και επαγγελματική ικανότητα στα αντίστοιχα επιστημονικά αντικείμενα, οι δεύτερες να προωθούν την παραγωγή της νέας γνώσης και να ολοκληρώνονται με την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

Τέλος, η ανταπόκριση των πανεπιστημίων και όλης της εκπαίδευσης στην κοινωνική της αποστολή δεν είναι θέμα μηχανισμών επιθεώρησης και ελέγχου. Πρώτα και κύρια είναι ζήτηση μιας άλλης, συλλογικής οργάνωσης και συλλογικού προγραμματισμού της παραγωγής και της κοινωνίας. Από τη στιγμή που η κοινωνία θα θέσει συλλογικά τους στόχους της, θα πάρει ο έλεγχος του βαθμού εκπλήρωσής τους να είναι μια διαδικασία καταναγκαστική και έξωθεν επιβαλλόμενη, όπως γίνεται σήμερα που οι στόχοι καθορίζονται από το συμφέρον της ολιγαρχίας του πλούτου και είναι αντίθετοι και εχθρικοί προς τη μεγάλη πλειονότητα των εκπαιδευτικών, των φοιτητών, των μαθητών και του λαού. Σε μια τέτοια προοπτική η πανεπιστημιακή κοινότητα μαζί με την εργατική τάξη και το λαό, όντας συμμετόχος στον κοινωνικό σχεδιασμό, θα νιώθουν δική τους υπόθεση την εφαρμογή του.

Τα κεντρικά αυτά σημεία της εκπαιδευτικής πολιτικής του ΚΚΕ αποτελούν την αναγκαία και δυνατή στην εποχή μας πράξη για την αναμόρφωση της εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, όμως, αποτελούν τη βάση για την αντίσταση και την αντιπείση στη σωρευτική επιδρομή του κεφαλαίου στην Παιδεία. Αντίσταση και αντιπείση που δεν μπορούν και δεν πρέπει να σηκώσουν μόνο οι φοιτητές, οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, αλλά η εργατική τάξη και τα άλλα καταπιεζόμενα λαϊκά στρώματα, όλος ο λαός. Αλλιώς, η ίδια η προσπάθεια του κεφαλαίου να συνδέσει τόσο ασφυκτικά την εκπαίδευση με τους εκμεταλλευτικούς στόχους του στην εργασία, φέρνει για πρώτη φορά τόσο κοντά τα αιτήματα για την ανασυγκρότηση της Παιδείας με εκείνα για την ανασυγκρότηση της εργασίας και όλης της κοινωνίας τελικά. Στις ημέρες που έρχονται πρέπει να αποδείξουμε, για άλλη μια φορά, στις δυνάμεις του σύγχρονου σκοταδισμού, πως τα πράγματα δεν έρχονται πάντα όπως τα σχεδιάζουν. Πως τον επίλογο στην ιστορία των καπιταλιστικών αναδιορθώσεων θα τον γράψουν όλοι εκείνοι που σηκώνουν τα βάρη της κοινωνίας, χωρίς να απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματά της. Η ένσηψη, η μαζικότητα και η πίστη στο δικό του στίχο τους μπορεί να καταργήσει όχι μόνο τα ζοφερά κυβερνητικά σχέδια για τα πανεπιστήμια και τα σχολεία, αλλά και την εξουσία των μονοπωλίων που υποαγορεύει αυτό το ολοένα και πιο αντιδραστικό νομοθετικό οπλοστάσιο στην Παιδεία, στην εργασία και σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

* Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση», τεύχος 4 - 5 2006.

Της Ελένης ΜΗΛΙΑΡΟΝΙΚΟΛΑΚΗ*
 *Η Ελένη Μηλιάρονικολάκη είναι μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας της ΚΕ του ΚΚΕ.